સંગીન બકાવલી.

નાટક દો બાબકા.

જિસે મુનશી રૈનક સાહિબ મરહૂમ કે લિખે હુવે નાટકસે

નઈ તર્જ પર

મુનશી વિનાયક પ્રસાદ તાલિબને

વાસ્તે વિકટોરીયા નાટક કમ્પનીકે તસ્નીફ કિયા,

ઔર પાંચવીં બાર વાસ્તે ખાસો આમકે,

મી૦ ખુરશેદજી મિહરવાનજી બાલીવાલા,

માલિક કમ્પની મજકરને છપવાકે ઇજહાર કિયા.

જબાને ઉર્દુ બ હર્ફે ગુજરાતી.

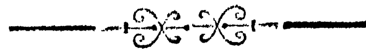
મુંબઇ:
ધી જ. ન. પીતીત પારસી ઑરફનેજ કેપતન પ્રીન્ટીંગ વર્કસ.

૧૯૦૬.

કીમત ચાર આને.

સંગીન બકાવલી.

નાટક દો બાબકા.



જિસે મુનશી રૈનક઼ સાહિબ મરહૂમ કે લિખે હુવે નાટકસે

નઈ તર્ઝ પર

મુનશી વિનાયક પ્રસાદ તાલિબને

વાસ્તે વિકટોરીયા નાટક કમ્પનીકે તરનીફ઼ કિયા,

ઔર પાંચવીં બાર વાસ્તે ખાસો આમકે,

મી૦ રશીદજી મિહરવાનજી બાલીવાલા,

માલિક કમ્પની મજ઼કૂરને છપવાકે ઇજ઼હાર કિયા.

જબાને ઉર્દુ બ હર્ફે ગુજરાતી.

સબ હક્ક મહફૂઝ હયૈં.

મુંબઇ:
ધી જ. ન. પીતીત પારસી ઑરફ઼નેજ કૅપતન પ્રીંટીંગ વર્કસ.

૧૯૦૬.

કીમત ચાર આને.

તખ્તયે નાટક.

ઇન્દર ....પરસ્તાનકા બાદશાહ.

તાજુલમલૂક...શહર શરકિસ્તાનકા શહજાદા, બકાવલીકા આશિક.

ચતુરબુધ.....ફિરદૌસ શહરકા શહજાદા, ચતરાવતકા આશિક.

ફ્યજખાં.....શહર સંગલદીપકા કોતવાલ.

બકાવલી.....રાજા ઇન્દરકી ગાયન, તાજુલમલૂકકી મઅશૂકા.

રૂહુઅફઝા.....બકાવલીકી ચચેરી બહન, ઇન્દરકી ગાયન.

સમનરૂ
ચમનબૂ } .....બકાવલીકી ચચેરી બહન, ઇન્દરકી ગાયન.
ગુલરૂ

સઇસ........ ...તાજુલમલૂકકા ઘોરેવાલા.

ચતરાવત.....શહર સંગલદીપકી શહજાદી, પહલે તાજુલમલૂકપર માઇલ, બઅદ ચતુરબુધકી રાની.

નિરમલા
ચપલા } ...ચતરાવતકી ખવાસેં.

ઇસકે સિવાઃ—

પરિયાં, જિન્ન, સિપાહી, કૈદી, દારોગા, વગયરા.

મુકામ,

પરસ્તાન--સંગલદીપ.

બનામે યજદાં.

સંગીન બકાવલી.

બાબ પહલા—દિખાવ પહલા.

—:o:—

ઈન્દ્રાસન.

[ઈન્દરકા મઅે સબ જિન્નો ઔર પરિયોં કે યાદે ઈલાહી કરતે દિખલાઇ દેના.]

કલ્યાન—શરબી.

સબ—

કુદરત રહમતકા હય યા રબ તૂ ઇસરાર.—કુદરત.
હાજિર નાજિર તૂ, હય કાદિર માહિર તૂ,
ગાલિબ, ગુફરાનો ગફ્ફાર, રાજિક, રહમા, રહમતદાર.—કુદરત.
સાંઇ, સુબહાં, સરજનહાર, તાલિબ તૌબા કા સત્તાર.—કુદરત.
ખાલિક, યજદાનો કહહાર, વાજિબ, જીશાનો જબ્બાર.—કુદરત.

ખટ—સા. રી. ગ. મ.

ઇન્દર—કૌન આલા ખુદા સિવા બાલા, આલા, હકતઆલા,
બરાઇ દેનેવાલા, આદમકો આલમમેં દાયમ દેખા ભાલા—કૌન.
નૂરીપર નારીપર ખાકીકો સરદારી બખ્શી,
ક્યા અદના, ક્યા આલા, ખાકસાર હય ઉસકો પ્યારા.—બરાઇ.
[જિન્નોંકા આપસમેં કાનાફૂસી કરના.]

અબયાત.

૧) જિન્ન—કુછ અર્જ હમ કરેં જો ખિલાફે અદબ ન હો,
ઇન્દર—ક્યા હય ? કહો, વહ અર્જ મગર બે સબબ ન હો.
૧) જિન્ન—તાકતમેં જિનકી જાત કુછ ઇનસાંસે કમ નહીં !
સમનરૂ—પરિયાંભિ અય હુજૂર બનીજાંસે કમ નહી !
ગુલરૂ—બલકે હમારે હુસ્નકે કાઇલ હયઁ આદમી,
રૂહઅફ્ઝા—સૌ જાનસે પરી પતો માઇલ હયઁ આદમી.

૧) જિન્ન—ફિર ક્યા હય જિસ્સે જાતે બશરકો શરફ હુવા ?
ઇન્દર—વ્હો ઇશ્ક હય, કે જિસ્સે શરફ ઇન્સકો મિલા.
૧) જિન્ન—ગર ઇશ્કસે શરફ હય તો હમમેંભિ ઇશ્ક હય,
બુતખાના, કઅબા, દયરો હિરમમેંભિ ઇશ્ક હય.
૨) જિન્ન—મતલબ હો જિસ્સે પ્યાર કરેં ઉસકો જીસે હમ,
ઉલફતમેંભી તો કમ હયઁ નહીં આદમીસે હમ.
ઇન્દર—મતલબકે વાસ્તે હો જો, ઉલફત નહીં હય વ્હો,
ઉસકા હવસ હય નામ, મહુબ્બત નહીં હય વ્હો.
જિસકો હકીકી ઇશ્ક હો, આશિક વ્હો પાક હય,
તાલિબ જો હય મજાજકા, ફાસિક હય, ખાક હય ?
રૂહઅફઝા ! ગો હવસકી બુરાઇમેં કોઇ ચીજ,
તો ઇનકો ઇશ્કો ફિસ્કમેં હો જાય કુછ તમીજ.

ઝિન્ઝોટી—ઠુમરી.

રૂહઅફઝા—બજી જબ હવસકી બાંસરિયા,
ગોપી બને હયઁ હવસી સારે, શયતાં સાંવરિયા.—બજી.
કુબુધ આગે લાલચમેં સારે,
જમના સમઝકે જમ સાગરમેં ડુબકી તો મારે.
પરે નર્ક કુન્ડમેં બેચારે,
ખેવનહારા ઇશ્ક નહીં તો કૌન ઉન્હેં તારે ?
ગઇ ડૂબ ઉનકી નાવરિયા.—ગોપી

પહાડી—ઠુમરી.

ઇન્દર—

નાચો ગાના, નાચો ગાના ય્હે તેરા અય દિલરૂબા ! હય અજબ દિલકુશા !—નાચો.
રાગ ય્હે તેરે બયરાગ ભરે હયઁ, મીઠી સદા ઔર શીરીં અદા-નાચો.
અય રૂહઅફઝા ! બકાવલી કહાં હય, અબતક ન આઈ સબબ ઇસકા ક્યા ?—નાચો.
ક્યા વ્હો પરસ્તાંકે પરદેસે શાયદ, જાકે રહી હય કહીં ઔર જા—નાચો.
ધુન હય ઉસીકી તુ ઉસકો બુલાકે, ઇશ્કે હકીકીકા ગાના સુના—નાચો.

[રૂહઅફઝાકા સીટી બજાના, બકાવલીકા આકર આદાબ બજા લાના, સબઇસકા બકાવલીકે પીછે પીછે બ તૌર જાસૂસકે આના ઔર કોનેમેં છિપ જાના.]

દોહરા.

બકાવલી—દયા રહે સરકારકી, ભરા રહે ભંડાર,
ખિલા રહે ગુલજાર વ્હે, સજા રહે દરબાર.
સુખ ફૂલે, લછમી ફલે, જલે, ટલે, દુખ દર્દ,
ગરમીસે ઇકબાલકી દુશમન હોવે સર્દ.

બેહાગ—ઠુમરી.

મુકુટ સીસ ઝમઝમ ઝમકે, આલમ સબ ચમકે,
હો હમદમ દાદ કરમ જમજમ સુજાન.—મુકુટ.
રહે તાજ નિત રાજ કાજ નિત, કુન્ડલ સાજે, છત્રવિરાજે,
નાચત પરિયાં છમછમ છમછમ છમછમ.—મુકુટ.

જીલા—ભયરવ—ઠુમરી.

ઇન્દર—કર બયાં તુ અબતક થી કહાં નિહાં?—કર.
કયૂં વ્હે હાલ હય, કયા મલાલ હય, જલ્દ કર બયાં!
રહતી હય અબ તૂ આજ કલ કહાં?—કર.

અબયાત.

સઇસ—[ખુદસે] અપખાહ! કયા ઇસી જગહ આતી હય રોજ વ્હે!
રન્ડીકી તરહ નાચતી ગાતી હય રોજ વ્હે!
તાજુલમલૂક, શાહકા બેટા, વ્હે કન્ચની,
બાનૂ વ્હે શાહજાદેકી ફિર કિસ તરહ બની!
[બકાવલીકા ઘબરાકર જવાબ ન દેનેસે ઇન્દરકા ખફા હોના.]
ઇન્દર—ઓ નાસજા! કયૂં દેતિ નહીં મુઝકો તૂ જવાબ!
સઇસ—[ખુદસે] વ્હે કૌન હય જો અઁયઠકે ખાતા હય પેચોતાબ!
રૂહઅફ્ઝા—[ગુસ્સેસે] આપકે હય જબાં બંદ અય જનાબ!
સઇસ—[ખુદસે] ગુસ્સા નિકાલનેકે લિયે લીજિયે જુલાબ.
રૂહઅફ્ઝા—મયઁને સુના યક આદમીસે દિલ લગાયા હય,
સઇસ—[ખુદસે] ફિર કયા ગધાભિ યાર કિસીને બનાયા હય?
ગુલરૂ—હાં સચ હય, કિસ્સા વ્હે મેરે આગેભિ આયા હય,
સઇસ—[ખુદસે] કિસ વાસ્તે સભોંને વ્હે ટેં ટેં મચાયા હય!
ઇન્દર—સચ હય બકાવલી! કયા વ્હે તુઝસે હુવા કુસૂર?
બકાવલી—મજબૂર ઇશ્કસે થિ, કહો? કયા કરૂં હુઝૂર!
સઇસ—[ખુદસે] આશક કોઇ બકાવલીકા વ્હેભિ હય જુરૂર,
ચોરી પકડનેમેં મુઝેભિ હય બડા શઊર.

કાફી.—સા. રી. ગ. મ.

ઇન્દર—બદ કિરદારી, નાહમવારી હય સારી,
ખુલી આજ સબ, અરી પરી ! તૂ મેરી થી ગાયન પ્યારી,
નારી તૂ નારી, નિકલી નાકારી.—બદ.
બદ ગૌહર, બદ અખ્તર, બેગયરત, બેહુરમત,
લઅનત હય ! લઅનત હય ! લઅનત હય !
તુઝ પર, થૂ ! થૂ ! થૂ.
દુર હો, દુર હો જા, ગારત હો જા, મુંહ મત દિખલા,
બદશઆર પાજી, બદશઆર પાજી, બદશઆર પાજી.—બદ.

અબયાત.

સઇસ—[ખુદસે] બકતા હય ગાલી કયસી ! યેહ દેતા મુંહમે લગામ નહીં,
કોડ઼ેસે સિર ફોડ઼ં ન તો ઘોરેવાલા નામ નહીં !
બકાવલી—બક્શો રાજન ! સજા બહુત ઇસ કિયેકી મયૈં તો પાયે હૂં,
આફતમેં અબ મત ડાલો, મયૈં આફત બહુત ઉઠાયે હૂં.
ઇન્દર—સબ પરિયોંકી તૂ તાજ અરી નાબકાર થી,
ઉમ્મેદ મુઝકો તુઝસે ન યેહ જીનહાર થી !
નાપાક હોકે આઇ તુ ઇસ બજમે પાકમેં !
કયૂં અબ જલાકે તુઝકો મિલા દૂં ન ખાકમેં !
અય જિન્નો ! ઇસકો તુમ ચહે આતશમેં ડાલ દો,
ઇસ હસ્તિસે વજૂદહી ઇસકા નિકાલ દો.
અરમાન ઇસકે ઉપરહી ઉપર નિકલતે હયૈં,
સબજિન—ચૂંટીકિ મૌત આતિ હય તો પર નિકલતે હયૈં.
સઇસ—[ખુદસે] ઉંટ બિલ્લી લે ગઇ ! હાંજી હાંજી લે ગઇ !
યેક કહે સો સબ ચિલ્લાવેં, કરે ખુશામદ લડ્ડૂ ખાવેં.
[બકાવલીકા દોજાનૂં હોકર ગમ કરના.

શેઅર.

બકાવલી—"દિલ હય ગિજાયે રંજ, જિગર હય ગિજાયે રંજ,
પયદા કિયા હય હમકો ખુદાને બરાયે રંજ.
હાસિલ કિસીસે કુછ નહીં હોતા સિવાયે રંજ,
દુનિયામેં લાઇ હય મુઝે કિસમત બરાયે રંજ."

બરહન્સ—ગજલ.

જહાંમેં હમ જિયે કયા આજકે લિયે ?
જવાનીમેં ચલે, ન અયશ કુચ કિયે !—જહાંમેં.

સુનેગા વ્હે ખબર, તો જાયેગા વ્હો મર,
સબબસે જિસકે આજ હમને જી દિયે.—જહાંમેં.
ઉસે અય દાદરસ! તુ સબ્ર દેના બસ,
જો હાથમેં લે સર ફ્રિરા મેરે લિયે—જહાંમેં.

અબયાત.

ઇન્દર—અય જિન! જલ્દ જલાદે ઇસકો,
જલ્દી આગ દિખાદે ઇસકો.
સઇસ—[ખુદસે] જલી બિચારી! અબ ક્યા કરના!
હાય! મેરે યા રબ! ક્યા કરના!
[૩) જિન્ન આતશ ફ્રિરિસ્તકો પુકારકે ફરમાતા હય.]
૩) **જિન્ન**—આતશ ફ્રિરિસ્ત! જલ્દ બના ચાહે આતશી,
ફરમાં બકાવલીકે જલાનેકા હય અભી.
[આગકા નમૂદ હોના, જિન્નકા બકાવલીકો ઉસમેં ફેંકના, સઇસકા ઘબરાના.]
સઇસ—ફૂટી જમીન! લગી આગ! બાપરે! વ્હે ક્યા!
અરે ઉઠાકે બિચારીકો આગમેં ઝોંકા!
[બકાવલીકે લિયે સબકા અફ્સોસ કરના.]

માંડ—ઠુમરી.

એક પરી—આદમી કી તાક મેં મિલી બિચારી ખાક મેં,
દૂસરી પરી—પ્યાર હુવા નર કા; જરર સરાસર કા,
યાર નયે સરકા, બશર જરા બરકા,
ખાર બના ઘરકા; જિગર ગુલે તરકા—
સબ પરિયાં—ખંજર કા, હય ચરકા, ડર રાજા ઈંદર કા,
વ્હોં આશિક બેપરકા, બે ઘરકા, બે બેહદરકા—
ગમ સરકા, દિલબરકા, તન હોગા પથ્થરકા—
રૂહઅફ્ઝા—પ્યારી જાન કી ભારી ખ્વારી હો ગઇ,
સમનૂર—ભારી શાન થી જો સનમ દિલારા,
હુઇ વ્હો પથ્થર મંદર કા—
ચમનબૂ—હો અબ જલ્દી ફ્રજલ દાવરકા, જગ અફ્સર કા,
પરવર કા, સરવર કા; જગધર કા,
બધા—હર કા!————આદમી—

અબયાત.

સઇસ—[ખુદસે] આદમીકો જલાયા જયસે ઘાસ!
હત તેરીકી, તેરા હો સત્યાનાસ!
[સઇસપર યકાયક એક જિન્નકી નજર જાના.]

१)ચોબદાર—[ચોબદારકો] વહ હય ગયર કૌન આજ દરબારમેં ?

[દૂસરા ચોબદાર ફ઼િરકર સઇસકો દેખતા ઔર પહલે ચોબદારસે કહતા હય.]

૨)ચોબદાર—[ચોબદારકો] કયૂં આયા હય યહે રાજ દરબારમેં ?

ઇન્દર—અરે જિન યહ હય શૈર કયા ? કૌન હય ?

૨)ચોબદાર—ખુદા જાને હય ચોર યા કૌન હય !
ન મઅ઼લૂમ હય કબસે છિપકે ખરા !

ઇન્દર—છિપા કયૂં હય, ઉસકો મેરે પાસ લા.

[સઇસકા ઘબરાના ઔર અપને બચનેકે લિયે કોઇ તદબીર સોચના.]

મુસલ્લસ.

સઇસ—અરે હો ગઇ ઇન સભોંકો ખબર !
કરૂં મક્ર અબ કુછ દિખાવૂં હુનર,
બકૂં ઝૂઠ જો બન પરે, બે ખતર.

[સઇસકા જાહિર હોના.]

અબયાત.

[ગુસ્સેસે] છિપાતો નહીં, સામને હૂં ખરા,
કહો તુમ જો કહના હો, કહતે હો કયા !

ઇન્દર—તુ હય કૌન ઓ બે અદબ ! બદ લગામ ?

સઇસ—તુમ્હેં ઇસસે કયા, તુમ કરો અપના કામ.

ઇન્દર—યહાં કયૂં તું આયા દિવાને ગમી ?

સઇસ—યુંહી આ ગયા, અપને દિલકી ખુશી !
મયૈં સયલાનિ હૂં, મેરા કયા પૂછના !
જહાં જીમેં આયા વહાં ચલ દિયા.

ઇન્દર—યહાં તેરે આનેકા કયા કામ થા ?

સઇસ—તમાશા જરા દેખને આ ગયા.

ઇન્દર—અગર નાચ ગાનેકા મુસ્તાક઼ થા,
તો બે હુકમ કયૂં છિપકે દેખા સુના ?

We are all jolly good fellows—air.

સઇસ—ન આંખસે ગયા હૂં, ન કાનસે ગયા હૂં ?
કયા આંખ ફ઼ોર ડાલૂં, યા કાન તોર દૂં.—ન.
જો દેખભી લિયા, તો કયા બુરા કિયા,
ખ઼રાબ હૂં, બુરા હૂં, તુમ્હી બતાવો કયા હૂં ?
ખુશીકા ઔલિયા હૂં, ચાહું સો કરૂં.—ન.

સબ—તુ કૌન બેહયા હય ? તુ કૌન બેહયા હય ?
બતા તુ કૌન હયરે, બતા તુ કૌન હય ?—જો.

બયત.

ઇન્દર—લાયા હય કૌન તુઝકો યહાં બોલ નાબકાર ?
પાગલ હય યા ગઁવાર, મગર હય કુસૂરવાર.

જીલા—ઠુમરી.

સઇસ—કુસૂરવાર કયસા ? કુસૂરવાર કયસા ?
ખરાબ કામ હય કયા, ગુનાહ કૌન અયસા ?–કુસૂરવાર.
ખૂન કિયા નહીં, માલ લિયા નહીં,
દે ડાલતા હૂં મયઁ આપ ચાર પયસા.–કુસૂરવાર.
અક્લભિ હય મુઝે, હોશભિ હય મુઝે,
મયઁ આદમી હૂં, ન જાન મુઝે ભઁયસા.–કુસૂરવાર.

અબયાત.

ઇન્દર—અય અહમક ! મેરી બાતકા દે જવાબ ?
તુઝે કૌન લાયા ? બતા એહે શિતાબ !
કરેગા જો દીવાનપનકી તુ બાત,
જલા દૂંગા તુઝકો અભી બદ સિફાત !

સઇસ—જલાવોગે ? કયા કુછ તુમહીં હો ખુદા ?
મેરા હાલભી તુમને કુછ હય સુના ?
પરી—જિસકો તુમને જલાયા અભી,
ઉસીકી મયઁ કરતા હું અબ નૌકરી.

ઇન્દર—તુ હય આદમી ઔર બકાવલી પરી,
તેરી ઉસકી કયસી હુઇ દોસ્તી ?

સઇસ—હુનરમંદ વ્હો ઔર હુનરમંદ મયઁ,
હુનરમંદસે કયૂં રહૂં બંદ મયઁ ?

ઇન્દર—તુઝે કયા હુનર આતા હય અય જબૂં ?

સઇસ—[અકરકે] પખાવજ બજાનેમેં મયઁ યેક હૂં.

ઇન્દર—પખાવજકે મઅલૂમ હયઁ કિતને તાલ ?

સઇસ—સુનાવૂંગા મયઁ, તુમ સુનો જિતને તાલ.

ઇન્દર—જરા તાલકે નામ પહલે સુના,
અગર ઝૂઠ બોલા તો હોગી સજા !

ધનાક્ષરી.

સઇસ—આરા ચૌતાલા, પચતાલા, યકતાલા,
ધમ્માલ તાલ, સુલ્ફતાલ, ઝુમરા બજાતે હયઁ.

અંગતાલ, રંગતાલ, હંસનાર, સંગતાલ,
લીલા, સુરંગતાલ, સુનિયે સુનાતે હયઁ.
પશ્તો, પંજાબી, ઝપતાલા, ગંધર્વ તાલ,
રૂપક, કુવ્વાલી, વ ચેંચર દિખલાતે હયઁ.
તબલા ગમકાતે હયઁ, રેલા ઝમકાતે હયઁ,
ઠેકા દરસાકે હમ પાની બરસાતે હયઁ.

બયત.

ઇન્દર—સુના મુંહસે કુછ તૂ પખાવજકે બોલ,
સઇસ—સુનો, બોલ હયઁ યેહે જવાહિરકે મોલ.

[સઇસકા તાલ દેકર પખાવજકે બોલ સુનાના.]

કિટતક તગટટ ગિદદી, કિનનગ ધાગધીં,
કિટતક તાકતા ગિદદી ગેન્ના ધિત્તા ઘે ઘે ટિત્ત.
સિકરંગ તંગ, સિકરંગ તંગ, ધી ધી ના, ધી ધી ના,
ભેં ભેં ના, ભેં ભેં ના,
ગિરૂબરૂદા ગિરૂબરૂદા મુવે કયા કરતા હય?
ના બીબીજી! તાધિન ના ધીન ધા, તા ધિન ના ધીન ધા,
તા ધિન ના ધીન ધા.

ઇદન્ર—અય બેબાક, બેડર! તૂને કહાં સીખા યેહે હુનર?
સઇસ—મેરા હુનર ખાનદાની હય, તમામ ઘરાના મેરા ઇસ ફનમેં લાસાની હયઁ. બાવા પહલે દીપક ગાકે આગ લગાતે થે, ફિર મેઘ મલાર ગાકે પાની બરસાતે ઔર આગકો બુઝાતે થે. મયઁ તાનસેનકી કુબ્રપર બારહ બરસ રોયા, ઔર ગાયા, ઇમલીકી પત્તી ચબાયા, યેક દાનાભી ન ખાયા, યેક રાત મુઝે ખ્વાબ આયા, જા બચ્ચા! તૂ કુછ હો જાયગા. સો ઉસી દિનસે યેહે ઇલ્મ પાયા! હજારમે અલાપ લૂં લાખમેં થાપ દૂં, યેહે મેરા કામ હય, બજેખાં બિન તાનરસખાં મેરા નામ હય.
ઇન્દર—તૂ કિસી દરબારમેંભી થા?
સઇસ—દરબારમેં ? હં!

મનહરછંદ.

ઊંચે સરકારમેં, રાજા દરબારમેં,
હરદમ તૂફાન હય, આફતમેં જાન હય.
આલા મસ્તાન હય, અદના હયરાન હય,
ચુગ્લી બુહતાન હય, કુયદી ઇનસાન હય,

શેખી હય, શાન હય, સરપર શયતાન હય,
ઊંચી દૂકાન હય, ફીકા પકવાન હય.
ઝૂઠોંકા રાજ હય, સચ્ચા મુહ્તાજ હય,
ઘેરોંકી હાન ઔર ગધોંકી માન હય.
ઇન્દર—તો તૂ પેશા કયા કરતા હય? પેટ કયસે ભરતા હય?

લેહરા—ખમાચ.

સઇસ—મસ્ત મુછન્દર, હમતોફ લન્દર, ભૂતનાથ કહલાતે હયઁ,
ધૂલ ડાલકે આંખોંમેં હમ હલવા રોટી ખાતે હયઁ—મસ્ત.
ટોપીકા પયજામા કરતે, સિરકા પયર બનાતે હયઁ,
તીન બંદકા જામા પહને છંદ બંદ દિખલાતે હયઁ.
તુમ જાદૂ ટોના સીખો તો સિખલાતે હયઁ,
તુમ બેટા બેટી માંગો તો દિલવાતે હયઁ.
જન્તર દેતે હયઁ, મન્તર દેતે હયઁ,
ઝાડ઼ ફૂંકભી કરતે હયઁ તઅવીજ દૂઆ બતલાતે હયઁ.—મસ્ત.
હય નારસિંગ બીર, હય નારસિંગ બીર,
બયતાલ ભૂત પીર, બયતાલ ભૂત પીર.—મસ્ત.

અબયાત.

ઇન્દર—અય પરિયોં! તુમ્હેં હય કુછ ઇસકી ખબર?
ચમનબૂ—ઇસે જાનતે હયઁ હમ અય નામવર!
ચમનબૂ—સવારી બકાવલીકિ લાયા હય યહે,
ગુલરૂ—ઉસે છોર અંદર ઘુસ આયા હય યહે.
ઇન્દર—અરે બે અદબ! હોકે અદના સઇસ,
ઘુસ આયા અખારેમેં મેરે ખબીસ?
અય જિન્નો ઇસે ફેંક દો બે હિરાસ,
ગિરે જાકે યહે અપને માલિકકે પાસ.
[એક જિન્નકા સઇસકો પકરને જાના, ઉસકા ચિલ્લાકે ભાગ જાના, જિન્નકા પીછા પકરના]
મજલિસમેં બે ખતર ચલા આયા વ્હો બે તમીજ,
પર કયા સજા ઉસે દૂં કે ખુદ થા વ્હો બે તમીજ.
અય જિન્ન બકાવલીકો કરો જલ્દ અબ હયાત,
તા ઉસકે રાગ રંગસે હો જિ પાકજાત.
[જિન્નકા સઇસકો ફેંકકર વાપસ આના.]

બૂયે બશર ગઇ, જહ જલી, ખાક હો ચુકી,
અમ્રિત અબ ઉસ પ બરસે કે બ્હો પાક હો ચુકી.
[જિબકા અમ્રિત લાના, ઇન્દરકા છિરકકર મંત્ર પઢ્ના.]

ઇંગ્રેજી—તર્જ.

નમૂં આતશી ખાકીકે સરજનહાર !
નમૂં દેવતા દેવીકે પાલનહાર !
નમૂં આસમાં તારોંકે રાખનહાર !
ફ્જલ તેરા હો અય કિરતાર !
હસ્તિમેં આ સૂરત દિખલા,
અપના તન પા જલ્દીસે આ,
અય દિલફિગાર !

[બકાવલીકા નમૂદ હોકર શુક્ર બજા લાના.]

બયત.

બકાવલી—મુઝકો હુવી મુઆફિ જો મેરે કુસૂરકી,
મમનૂન મયઁ હમેશા રહૂંગી હુજૂરકી,

મુસદ્દસ.

ઇન્દર—તુઝકો બકાવલી કિયા હમને જલાકે ખાક,
બાઇસકે તૂ નજિસ થી, મગર અબ હુવી હય પાક.
તુઝસે ખફા નહીં મયઁ, તૂ હોના ન ખોફનાક,
ગા કુછ હકિકી ઇસ્કમેં ગાના તૂ બે તપાક,
જિસ્સે યહે સારી બજમકા ઉસ સિમ્ત ધ્યાન આય,
કસરત મિટે દિલોંસે, નજર એક શાન આય.

શેઅર.

બકાવલી—"ગુલશન દેખૂં કે સયરે સહરા દેખૂં !
યા મઅદનો કોહ દસ્તે દરિયા દેખૂં,
હર જા ઉસી કુદરતકે હયઁ લાખોં જલવે,
હયરાન હૂં દો આંખોંસે કયા કયા દેખૂં !"

કલ્યાન—ઠુમરી.

ગુલશનકે ગુલતરસેભી નહીં કભી આય બૂ—ગુલશનકે.
હો ન મહકસી ગયેં, દહકતી ઉસમેં ઝલક તેરી—ગુલશનકે.
આબ ગોહરમેં, તાબ નજરમેં ફલક તલક તેરી—ગુલશનકે.
ઝિપતી નહીં તાલિઅસે તો એક પલ યાર પલક તેરી—ગુલશનકે.

મુસદ્દસ.

ઇન્દર—વાહ ! તેરા ગાના હુવે એ ધ્યાન સબકે સબ,
રૂહઅફ્જા—હયઁ હર કદમ પ રકસકે કુરબાન સબકે સબ
સમનરૂ—તુઝપર ફિદા હયઁ અહલે પરસ્તાન સબકે સબ,
૨) જિન્ન—દેતે હયઁ નજ્ર જિન્નભિ તુઝે જાન સબકે સબ.
ઇન્દર—મુંહ માંગા આજ પાયગી ઇનઆમ માંગ લે,
જો ચાહે તેરા દિલ વહ ગુલઅન્દામ માંગ લે,

કૌસિયા—ગ઼જલ.

બકાવલી—પાવૂં મુરાદ અગર મયઁ યહસાન હે। તુમ્હારા.—પાવૂં.
ઇકબાલ ઇસ્સે બડ઼કર જીશાન હો તુમ્હારા.—પાવૂં.
તાજુલમલૂક મુઝે તુમ બખ઼્શો કરમકે કુલજીમ !
યહસાનમંદ વ્હોભી ઇન્સાન હો તુમ્હારા.—પાવૂં.
[ઇન્દરકા તાજુલમલૂકકા નામ સુનકર ગુસ્સે હોના.]

ઝિન્ઝોટી—ઠુમરી.

ઇન્દર—
હોકે યૂં બે હયા, ઇન્સાં તૂને માંગા—હોકે.
વાહરે શોખ઼ દીદા ! અય પરી કયા કહના ! બે ખ઼તરા બરમલા-ઇન્સાં.
અબ તો મયઁ કૌલ હારા, ખ઼યર ! અબ કયા ચારા,
લેકિન હય યેહ ખ઼તા.—ઇન્સાં.
જિસ્મ હો તેરા આધા નાફ તક પથ્થરકા, તા બારહ સાલ, જા-ઇન્સાં.
અરઝ હો હાલ તેરા, વસ્લ હો "તાલિબ"કા હય તેરી યેહ સજા-ઇન્સાં.
[ઇન્દરકી બદ દુઆસે બકાવલીકા ગ઼મસે ગ઼શ ખાના.]



બાબ પહલા—દિખાવ દૂસરા.



તાજુલમલુકકે મકાનકા એહાતા.



[તાજુલમલૂકકા બકાવલીકી રાહ દેખના.]

ઝિન્ઝોટી—ગ઼જલ.

તાજુલમલૂક—ચાંદ ગ઼ાયબ હુવા ખ઼ુરશીદ નમૂદાર હુવા,
જલ્વગર કયૂં નહીં અબતક વહ મેરા યાર હુવા !—ચાંદ.
શબકો સોયા થા વ્હો પહલૂમેં મેરે રશ્કે કમર !
સુબ્હકો પાયા નહીં જબકે મયઁ બેદાર હુવા.—ચાંદ.

મૌતસે મિલનેકા ઇકરાર કરંગા મયૈંભી,
ઉસ મસીહાકો મેરે મુઝસે જો ઇન્કાર હુવા.—ચાંદ.
શમઅકી તરહસે જલજલકે હૂં બસ મયૈંભિ તમામ,
રૌનકે બઝમેં રકીબ આજ જો વ્હો યાર હુવા.—ચાંદ.
[સઇસકા તાજુલમલૂકકો ઢૂંડતે આના.]

અબયાત.

સઇસ—આપ ખરે હો ઇસ જા આકર ?
ઢૂંડ આયા મયૈં પીછે જાકર.
તાજુલમલૂક—આયા ભાઇ ? આયા ? આયા ?
પતા વહાંકા કયા કયા લાયા ?
સઇસ—મૌતકે મુંહસે ફિરકર આયા,
જાન બચી તો સબ કુછ પાયા.
તાજુલમલૂક—હાલ બતા કુછ કયા કયા દેખા ?
પરી કહાં હય ? બતલા, દેખા ?

ગઝલ—તર્હતુલ લફ્જ.

સઇસ—મયૈં આંખ બચાકે વ્હાં ગયા છિપછિપકે સબ નકશા દેખા
વ્હો ઘર થા શાયદ ભૂતોંકા, અંગારાભી જલતા દેખા.
દો ચાર ખરે થે એક તરફ, દો ચાર ખરે થે એક તરફ,
ચીતે જયસા કબરા તન થા, દુમભી સરપર લટકા દેખા.
દો ઔર ખરે થે દૂર જરા, ઉજલા પીલા લકરા લેકર,
મચિયેપર કોઇ મોટાસા, બયઠા જયસે ભૈંસા દેખા.
દિલદાર તુમારી પરી વહાં, જાતી હય હર શબ વહીં મિયાં,
નાચી, કુદી, ગાઇ જાકે, મયૈંનેભી નાચ ઉસકા દેખા.
ઇતનેમેં દેખા મુઝકો તો પકરા, મયૈંને કયા મક્ર કિયા,
મયૈં સાજિન્દા ઉસ્તાદ બના, જબ તેજ ઉસકા ગુસ્સા દેખા.
સાજિન્દા જબ મુઝકો જાના, તો ઉસને ખિદમત કી, માના,
પુજવાયા ખુદકો ઉસ્સેભી, અયસા હય વ્હે બંદા દેખા ?

તાજુલમલૂક—અય ઉજ્ર ગૅંવાર ! તેરે ઇજહારસે મયૈં શુમાર કરતા હું, કે વ્હો કિસી આલી વિકાર શહરયારકા દરબાર હય. જિસે તુ સરપર દુમ સમઝતા હય, વ્હો તાજ કલગીદાર હય. ઉજલા પીલા લકરા, નકીઓંકા રૂપેરા સોનેરા અસા હય. મચિયા નહીં, તખ્તે શાહી હોગા, જિસે તૂ મચિયા બતાતા હય.

Palkee Bearer—air.

સઈસ—લાવ દો મુઝે ઇનઆમ, ભેદ લા દિયા તમામ,
જાન પર ખેલકર લા કલામ.
ચાર પાંચ દેવ, પહલવાન ગેવ,
મક્કસે કર લિયા ગુલામ.
ઠોંક દો પીઠ, ઠોંક દો પીઠ,
બોલ દો આફરીં હજાર;
કયા કામ કર આયા, કયા નામ કર આયા,
કિસ કદર હૂં નફર હુશિયાર.
ઓહ! ખાયા ખાના લજ્જતદાર, પાયા તુર્રા, ગજરા, હાર,
કર લાયા સબ કાર.
નારિયલભી દિયા, પાન ફૂલભી દિયા,
હાથ બાંધકે કિયા સલામ—લાવ.

અબયાત.

તાજુલમલૂક—બરી તૂને દાનાઇ કી વાહવા!
ખુશ આયા તુ, મયઁભી બહુત ખુશ હુવા!
સઈસ—અરે ખુશ તો કયા, વ્હોતો કહને લગા,
યઁહીં રહ તુ અબ, તૂ યહાંસે ન જા.
કહા મયઁને, દો તુમ અગર સૌ હજાર
ન થૂકૂં મયઁ ઉસપર કભી મુંહ પસાર.

ફિકરે.

તાજુલમલૂક—ઢંગભી તૂને ખુબ દિખાયા!
સઈસ—ઔર મુંહસે તબલાભી ખૂબ બજાયા.
તાજુલમલૂક—મગર વ્હો કૌન હોગા, જહાં બકાવલી ચોરી ચોરી જાતી હય, ઔર મુજરા બજાતી હય?
સઈસ—ઔર નાચતી હય, ગાતી હય, ઔર તુમસે છિપાતી હય!
તાજુલમલૂક—હાં, વ્હો કૌન હય ભલા?
સઈસ—જાને ખુદા! મગર નજર ઉસકી બુરી થી, જયસે કોઇ આશિક યા આશના.
તાજુલમલૂક—આશના? બકાવલીકા આશના?
સઈસ—તો ફિર કયા હમારા તુમારા?
તાજુલમલૂક—હરગિજ નહીં. મેરી પાક દામન ફરિશ્તા સીરત, માહતલઅત ઔરતકે કાનભી આશનાઇકે નામસે આશના

નહીં, કોઇ આશના ઉસકા ઇસ બહરે આલમમેં મેરે સિવા નહીં.

સઈસ—સાહિબ "ઔરત, ઘોરા ઔર તલવાર, નહીં વફા ઇનમેં જિનહાર." વ્હોતો તુમારા નામ સુનતેહી જલા, લાલ પીલા હુવા. કૂદા, ઉછલા, કુત્તેકી તરહ ભૂંકા, ઔર બકાવલીકો કાટને દૌરા. એક ઔરતને કહ દિયા કે આદમીસે દિલ લગાયા હય, ઇતના સુનતેહી ઝુલ્લાયા, જલનકે મારે પરીકો જલાયા !

તાજુલમલૂક—જલાયા ? હાય ! મયઁ સમઝા ! બેશક વ્હો બકાવલીકો કૌમસે કોઇ થા, જો આદમીકે નામસે શરમાયા, ઔર પરીપર ઇતના ગરમાયા ! મગર જબ તુને સબકો મુરીદ બનાયા કયૂં ન બકાવલીકો બચાયા ?

સઈસ—મયઁને ખૂબ ડરાયા ઔર ધમકાયા, મગર વ્હો બોલા, અબ તો જલ ગઇ, તુમને પહલે કયૂં નહીં ફરમાયા ? આખિર મયઁ રોતા પીટતા ચલા આયા. [સામને દેખકર હયરાન હોના] લો, વ્હો સામનેસે વહી સબ ડાકનેં આતી હયઁ, જો ઉસ મસાનમેં ભરી થીં.

તાજુલમલૂક—જહાંસે તૂ અભી હોકર આયા ?

સઈસ—હાં, જહાં તુમારી પરીકો જલાયા !

તાજુલમલૂક—શુકરે ખુદા ! ઇનસે જરૂર મિલેગા ઉસ પરીકા પતા.

સઈસ—પરીતો બિચારી જલી ! ચલો જાને દો. ગેહૂં ન મિલે તો ભૂસા ખાવ, ઘી ન મિલે તો કુપ્પી બજાવ. કિસમતકે બલિયા, પકી ખીર, હો ગઇ દલિયા !

[તાજુલમલૂકકા અપની કિસમતપર અફસોસ કરના.]

જીલા—ગઝલ.

તાજુલમલૂક—કિસમતસે હય શિકવા ન ગિલા ચર્ખે કુહનસે,
ગુરબતમેં હમ આપ આકે પરે અપને વતનસે.—કિ૦

[પરીયોંકા આના, તાજુલમલૂકકા ઉનસે બકાવલીકા હાલ પૂછના.]

તુમકો બકાવલીકી કહો કુછ અય પરીજાદ !
ઉરતીસી ખબર પહુંચી કિસીકે હય દહનસે ?—કિ૦
અય બાદે સબા તેરા ગુજર હોતા હય હર સૂ,
વાકિફ હય કયા કહદે મેરે તૂ રશ્કે ચમનસે ?—કિ૦

[તાજુલમલૂકકે હાલપર રહઅફજાકા રહમ ખાના.]

મુખમ્મસાત.

રૂહઅફઝા—ક્યૂં દેતે હો જી અપના ! કબ જાનસે વ્હો ગુજરી ?
ઇન્દરને દુઆ બદ દી, ઇસ શાનસે વ્હો ગુજરી.
જિસ્મ આધા હય પથ્થરકા, અરમાનસે વ્હો ગુજરી,
ફિરભી ન મહૂબ્બતકે ઇમાનસે વ્હો ગુજરી.
પર બારહ બરસ તક ઇસ અયવાનસે વ્હો ગુજરી.

તાજુલમલૂક—બતલા દો પતા મુઝકો, કિસ જા હય મકામ ઉસકા,
વ્હો બુત, તો પુજારી મયઁ હો જાવું મદામ ઉસકા.
ઉસકેહિ મુકાબિલમેં જપતા રહૂં નામ ઉસકા,
જો બન સકેગા મુઝસે કર દૂંગા વહ કામ ઉસકા,
આશિકતો નહીં હૂં મયઁ, લેકિન હું ગુલામ ઉસકા.

[પરિયોંકા આપસમેં મસલહત કરના.]

મુસદ્દસ.

રૂહઅફઝા—બેહુકમ હમ ઇન્દરકે લેજાભિ નહીં સકતે !
ગુલરૂ—લેજાભિ નહીં સકતે ! બતલાભિ નહીં સકતે !
ચમનબૂ—હમરાહ કિસીકે હમ ભિજવાભિ નહીં સકતે !
ગુલરૂ—ઇનસાન અકેલે વ્હાં ખુદ જાભિ નહીં સકતે !
રૂહઅફઝા—કુછ રોજ જુદાઇકે દિન અબતો ભરો જાકે,
જબ બારહ બરસ હોગા, વહ ખુદ મિલેગી આકે.

[પરિયોંકા જાને ચાહના, સઇસકા રોકના.]

પરજ—ઠુમરી.

સઈસ—[ચિડ઼કે] ઠોર બતાદે ઠામ દિખાદે,
ભાગ ચલી ક્યૂં ? વાહરે તેરા નખરા !
વાહજી બીબી વાહવા !—ઠોર.
નામ બતાદે, ગામ બતાદે,
હય વ્હો કહાં તૂ ઠામ બતાદે,
બોલ અરે બોલકે જા, બોલ અરે બોલ, તેરા નખરા !
વાહજી બીબી વાહવા !—ઠોર.

[તાજુલમલૂકકા દોજાનૂ હોકર રૂહઅફ્જાકા દામન પકડ઼કર આજજી કરના.]

ઇંગ્રેજી તર્જ.

૨ પરીયાં—દૂર દૂર વહશી ચલ નિકલ નિકલ અલગ થલગ જા,
મચલ ન ચલ નિકલજા, ઉછલ ઉછલ ન બલ ખા,
અપને ઘર જા-દૂર-મરજા; બક ન સટક દૂર જા,

ઘોડેવાલા—અગર મગર નકર; ડગર નગર શહર; દિખા આ-
૨ પરી—એ શઉર, પુર કુસુર, છોર દગાશ્ન ફસલ જા,
ઘોડેવાલા—ઝટ પટ, સટ પટ, લટ પટ, બતાદે રસતે, છોર દૂં સસતે,
ખટપટ કપટ ન કર ચલ આ.
૨ પરી—ચલ એ ચલ ર્‌હે અમલ દખલ મત કર બારબાર
નાબકાર—દૂર.

પીલુ--લાવની.

તાજુલમલૂક—યક એકસકો દેખ સિસિકતા આંખ બચાના નહિં ચાહિયે.
માર ડાલના, જિલાના, છોરકે જાના નહિં ચાહિયે.
સબ પરિયાં—જિસ રસ્તેમેં સાફ જરર હો ઉસમેં જાના નહિ ચાહિયે,
સમઝ બૂઝકે, કદમ આફતમેં ઉઠાના નહિં ચાહિયે.
તાજુલમલૂક—કારે ખયરમેં જહાં તલક હો દેર લગાના નહિં ચાહિયે.
જરેસે ડરસે, કિસીકા રંજ બડ઼ાના નહિં ચાહિયે.
સબ પરિયાં—સાગરમેં રહ મગરસે હરગિજ બયર બડ઼ાના નહિં ચાહિયે.
ખફા હો રાજા, કભી ઉસ કામમેં આના નહિં ચાહિયે.
તાજુલમલૂક— આપ જલે તો જલે, કિસીકો આંચ દિખાના નહિં ચાહિયે.
જલા હુવા દિલ, કોઇ જિનહાર જલાના નહિં ચાહિયે.

[રૂહઅફજા રહમ ખાકે સમનરૂકો મન્દિરકી જગહ
દિખાનેકો કહતી હય.]

અબયાત.

રૂહઅફજા—કલેજા ફ઼ટતા હય ઇસકે રોનેસે માર ડાલેગિ ચાહ ઇસકો,
ખુદા સબ અચ્છા કરેગા બહના ! દિખાદે મન્દિરકિ
રાહ ઇસકો.
સમનરૂ—ચલ વ્હો જગહ દિખાદૂં તુઝકો અય નેક અતવાર !
ફરમાયા રૂહઅફજાને હો ગઇ મયેં લાચાર.
તાજુલમલૂક—હર વકત તેરે હુકમેં બંદા દુઆ કરેગા,
જો મેરી દાદ દી તો મૌલા ભલા કરેગા.
સઇસ—ઘોરે પ લેકે તુઝકો બંદા ફિરા કરેગા,
ગારીબિ સયર કરનેકો લા દિયા કરેગા.

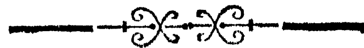
[જાના સબકા, દૂસરી તરફસે આના ચતુરબુધકા
ચતરાવતકે ફિરાકમેં એકરાર હોકે.]

હોરી—કાફી.

ચતુરબુધ—એવફાઈ, હિરસેમેં તેરે ચતરાવત આઈ.—એવફાઈ.
તેરે લિયે રાજકો ખાક કરકે હમને ભભૂત રમાઈ.
તેરા પસીજા ન દિલ તિસ પ અય બુત !
કયા પથ્થરકી છાતી હય પાઈ ?
અજબ હય જો તુઝકો યેહે ભાઈ !—હિરસેમેં.
પામાલ આશિકકો કરના ન જાની, થોરી હય
યેહે જિન્દગાની,
એક દિનતો અખિરકો તૂભી હય ફાની,
કર લે જો કુચ્છ હો ભલાઈ,
ભલા અયસી કયસી બુરાઈ—હિરસેમેં.
[જાના બેકરાર હોકર ચતુરબુધકા.]



બાબ પહલા—દિખાવ તીસરા.



મન્દિર—સંગલદીપ.



[એક પરીકા તાજુલમલૂકકે સાથ આના ઔર મન્દિર બતાકર જાના. દરવાજેકા ખુલના, ઔર બકાવલીકી હાલત દેખકર તાજુલમલૂકકા અફસોસ કરના.]

પહાડી—ઝીન્ઝોટી.

તાજુલમલૂક—કૌનયેહે દુખિયા ! ગરીબ પરી મેરી થી જો અય ખુદા !
હરી, ભરી, સદા વફામેં ખરી.—કૌન.
[બકાવલીકે પાસ જાકે ગલે લગાના.]
છોરકે પરસ્તાન હુઇ પથ્થર યહાં મેરે ફિરાકમેં,
સદકે તેરી વફાકે !
અફસોસ દિલારા ! યેહ બલા કયા પરી, કયા લૂટ આ પરી,
હુઇ મુઝપર ન માર કયૂં ફઝાકી ?—કૌન.

મજકૂર તર્જ.

બકાવલી—તાજ તુ આયા ! તબાહ મેરે લિયે આહ દિલરૂબા !
તુ દેખ મયઁ બલા જફામેં ફઁસી.—તાજ.

કયૂં તુ મેરી જાન ! અબસ આયા યહાં, મયઁ જાંનિસાર કયા,
કમ થી રંજે બલાકો ?
જા અય સનમ જા, મયઁ અલમ સબ સહૂં, દિલદાર કયા કહૂં !
યહી મરજી અય પ્યારે થી ખુદાકી.—તાજ.

મુસદ્દસ.

તાજુલમલૂક–જો કુચ્છ કે તુઝ પ ગુજરા સિતમ મેરે વાસ્તે ;
પથ્થરકી હો ગઇ તુ સનમ મેરે વાસ્તે.
કયા કયા સહે ન રન્જો અલમ મેરે વાસ્તે,
હું તુઝ પ જાન તોભી હય કમ મેરે વાસ્તે.
સદકે તેરી વફા પ અય જાં બાર બાર હૂં,
જી ચાહતા હય કદમોં પ તેરે નિસાર હૂં.

Hazel Dell—air.

બકાવલી—મુઝે જાન ફિદાયે જાન તૂ, સમઝ તેરી કૂરબાન,
રહે તનમેં મેરે મિહમાન તૂ, જયસે કે રહ હય જાન.
કાર કિસીસે હય નહીં યાર, દિલબર તૂ દિલદાર !
જાનેમન ! વારૂં, વારૂં મેરી જાન, તૂ,
કર યાર મુઝે ફરમાન.—મુઝે.

કલ્યાન—ઠુમરી.

તાજુલમલૂક-પ્યારી ! સારી તેરી જાનિસારી હુઇ,
બારી હય અબ તો હમારી.—પ્યારી.
મન્જૂર અય હૂર જો આજ હો,
તો દેખલે વફાદારી.—પ્યારી.
મુઝકો અબ જુદાઇકી તાબ નહીં હય,
તાબ નહીં હય સબ્રકી, જાન નજર હય તુમારી.—પ્યારી.

મુખમ્મસાત.

બકાવલી—તેરી જુદાઇકી કહાં મુઝમેંભી તાબ હય,
પર કયા કરૂં કે બખ્તમેં સહના અજાબ હય !
ઇન્દરને દી જો મુઝકો દુઆયે ખરાબ હય,
બારહ બરસ તલકકા વ્હો મુઝપર ઇતાબ હય,
મુદ્દત જો ઇતની ગુજરે તો ગમકો જવાબ હય.
તાજુલમલૂક-બારહ બરસમેં ગુજરે ફકત સાલ ચારહી,
ઇસ અર્સેમેં ન દિલકો રહા કુચ્છ કરારહી,
ઔર આઠ સાલ હિજમેં હો ઉમ્ર ખ્વારહી,

મરને પ ફ઼િર મેરે હય મુઝે ઇખ્તિયારહી,
હૂં આજ તુઝ પ ક્યૂં ન મેરા જી નિસારહી ?

બકાવલી—રાજી રજાયે યાર પ હો જાં નિસારિયે,
જયસી કે ઉમ્ર ગુજરે હય વયસી ગુજારિયે.
આતશકા ક઼ૌલ સુનિયે, ન ગમકો ઉભારિયે,
"સર શમ્આસા કટાઇયે પર દમ ન મારિયે,
મન્જિલ હજાર સખ઼્ત હો હિમ્મત ન હારિયે."

બયત.

તાજુલમલૂક-હય સબ્ર કહાં કોઇ બતાતા નહીં મુઝકો,
વ્હો કામ તૂ કહતી હય જો આતા નહીં મુઝકો.

શેઅ઼ર.

બકાવલી—"હમેં ઇસ ક઼યદે અલમસે તો રિહાઇ હોતી,
શબે હિજરાંકે એવજ મૌતહી આઇ હોતી !
વસ્લકી રાત થી, યૂં જલ્દ ન આઇ હોતી,
અય સહ઼ર ઔર જરા દેર લગાઇ હોતી !"

પહાડી—ઝીન્ઝોટી.

મોરા પ્યારા જાની ! ભઇ હૂં મયઁ તોપર દિવાની.—મોરા.
આધી ભઇ દેહ પથ્થરકી ઔર આધીમેં જાન નહીં હય,
જીવત હું મયઁ કારન તોરે, તુઝ બિન પ્રાન નહીં હય.—મોરા.
જાવો પિયા ઇસ દેસમેં કોઇ બાસેકો સ્થાન કરોરી,
હોને સવેરા આયા હય ઈત રહનેકા ગુમાં ન કરોરી.—મોરા.

મુખમ્મસ.

તાજુલમલૂક-તુઝકો યેહે ગમમેં છોડકે પાવું સુરૂર મયઁ ?
અય હૂરવશ ન યેહેતો કરૂંગા કુસૂર મયઁ.
લિલ્લાહ બસ તેરેહિ રહૂંગા હુઝૂર મયઁ,
નજદીક આકે પહુંચા તો ક્યૂં જાવું દૂર મયઁ,
છોડૂં તુઝે તો અબ ન તા યોમુનનુશૂર મયઁ.

મુસદ્દસ.

બકાવલી—ગર્દિશમેં મયઁ તો આકે પડી આસમાનકે,
ચક્કરમેં આપ પડતે હો ક્યૂં પ્યારે જાનકે ?
હોતેહિ સુબહ઼ હોગે મેરી તુમભિ શાનકે,
રહતે હયઁ બન્દ સુબહ઼કો દર ઈસ મકાનકે,

ખુલ જાતે હયેં યેહ શબકા, જાવો મેરા માનકે,
ગૌહર યેહ બહરે ખયેં લો, દો મેરે કાનકે.
[ગોશવારે દેના બકાવલીકા તાજુલમલૂકકો.]

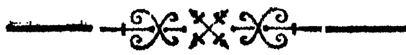
મુખમ્મસ.

તાજુલમલૂક–તુમ ગોશવારે મુઝ પ લગી જાન વારને,
દો આંખેં મેરી કદમોં પ અપને નિસારને.
જાતા હું રોને પીટને ઔર ગમ ઉભારને,
જાનેકા હુકમહી દિયા તુઝ ગુલઇઝારને,
સકતા નહીં રજામેં તેરી દમભિ મારને.
[તાજુલમલૂકકા બાહિર આના, ધટકી અવાજ.
આનેસે દરવાજેકા બંધ હો જાના.]

તહેદુર.

બાબ પહલા તમામ હુવા.

બાબ દૂસરા—દિખાવ પહલા.



બાગ.



[ચતરાવતકા મય્ય સહેલિયોંકે સયર કરતી દિખાઇ દેના.]

પરજ—ગઝલ.

ચતરાવત—

કહતી હો જો તુમ ઇન ગુલે ગુલજારોંકો દેખો,
ગુલ દેખું મયઁ કયા, તુમ મેરે રુખસારોંકો દેખો.—કહતી.
દિખલાતી હો કયા તુમ મુઝે શકલે ગુલે નર્ગિસ,
નાદાનોં મેરી ચશ્મકે બીમારોંકો દેખો.—કહતી.
યહે સેવતી, યહે ચમ્પા હય, વ્હો સોસનો શબ્બૂ,
ઇસ નામકી સબ મેરી પરસ્તારોંકો દેખો.—કહતી.

મુખમ્મસાત.

ચપલા—ફૂલ જો દિખલાને હમ લે આયે થે તુમકો જનાબ!
થા ઇશારા ઉસમેં યહી, ખૂબ સમઝી લો જવાબ.
સયકરોં શહજાદે તુમપર દેતે હયેં જી એ હિજાબ,
એકકો તો વસ્લસે અપને કરો તુમ કામયાબ?
કયૂં જવાનીકે ભલા દિન અપને કરતી હો ખરાબ?

ચતરાવત—મેરે વાલિદને દિયા શાદીકા મુઝકો ઇખ્તિયાર,
ચાહે જિસ્સે બ્યાહ કરકે આજ ઉસ પ હૂં નિસાર,
પર નહીં આતા નજર હય મુઝકો કોઇ ગુલઉજાર,
બુલબુલે દિલકો મેરે દિખલાઇ સબ દેતે હયઁ ખાર,
જિસકો દિલ ચાહે નહીં, વ્હો કયસે હો દિલકા કરાર?

નિરમલા—છોર કર યક શહજાદા હાય! અપના તાજો તખ્ત,
તેરી ઉલફતમેં બના શહજાદી જોગી એક લખ્ત.
ફેરતા સર આસતાંસે હય ચતુરબુધ નેકબખ્ત,

ચતરાવત—ઉસકો બુલવા લે, કરૂં મયેં તા ઉસે તાકીદ સખ્ત.

નિરમલા—નાઉમ્મેદ ઉસકો તુ યૂંહિ તો ન ગુલઅન્દામ કર,

ચતરાવત—જા ઉસે લે આ, જો મયઁ કહતી હું બસ વ્હો કામ કર.

[જાના નિરમલાકા ઔર ચતુરબુધકો લે આના.]

કાફી—ગઝલ.

ચતુરબુધ— કરકે ભેસ જોગીકા, તેરી રાહમેં આયા,
તેરે પ્યારો ઉલફતને લાખોં રંજ દિખલાયા.—કરકે.
ચ્હેરા હૂરકા પાયા, મુખરા નૂરકા પાયા,
તેરે હૂસ્નો ખૂબીસે, મ્હેરો માહ શરમાયા.—કરકે.
મિલ તૂ છોર તરસાના, અબતક બહુત તરસાયા,
મેરી જાન! ફુરકતસે મયૈં હૂં સખ્ત ઘભરાયા?—કરકે.

માંડ—ઠુમરી.

ચતરાવત— જરા મુંહકો સમ્ભાલો! દફ્અ હો, જાવો, મત બકો!
ચતુરબુધ— જરા રહમ ન છોરો મેરી જાં! જુલ્મ મત કરો.-જરા.
ચતરાવત— આશિક હો કિસકે બતાવો અય સુરત હરામ,
અયસે ઇશ્કકો હય મેરા દૂરસે સલામ.-જરા.
ચરતુબુધ— આશિક હૂં જાની તુમારા મયૈંતો લા કલામ,
તેરી ગલી છોર મુઝે ખુલ્દ હય હરામ.-જરા.
ચતરાવત— ગયે હો અપની શકલ પ અલ્લાહરે કયા ફૂલ!
મુંહતો જરા દેખો મેરે તલવેકા હય ધૂલ.-જરા.
ચતુરબુધ— જોગ લિયા. સોગ કિયા, તેરે લિયે માન!
યાતો મિલે તૂ મુઝે, યા જાય મેરી જાન.-જરા.
ચતરાવત— કૈદ કરા દૂંગી મયૈં ગર લોગે ન તુમ રાહ,
ચતુરબુધ— કૈદ કરો ખાનયે દિલમેં મુઝે અય માહ.-જરા.

મુખમ્મસ.

ચતરાવત— સૌદાઇ હોકે કૂબ કૂ બસ તૂ ફિરા કરે,
ઓર સૂબ સૂ તૂ નામકી મેરે સદા કરે?
બેશર્મ પર તેરેસે કોઇ રહમ કયા કરે,
રુસવા મુઝે જહાનમેં જો જા બ જા કરે,
જલ્દીસે મૌત આયે ઉસે બસ ખુદા કરે!

કાલિંગરા—લહરા.

ચતુરબુધ—
કયૂં જી આશિક જો મરજાતે, તુમપર જી દેને કૌન આતે?—કયૂંજી.
કિસકે તુમ દિલબર કહલાતે? કિસપર તુમ ઇતના ઇતરાતે?
કિસકો અપના શયદા કરતે? આશક કયસે પયદા કરતે?
કિસપર નાજો નખરા કરતે? કિસસે ઉલ્ટા શિકવા કરતે?

નાઝ કિસે દિખલાને જાતે ? ઔર કિસે તરસાને જાતે ?
પ્યાર કહાં પાતે ? ક્યૂંજી ? યાર કહાં પાતે ?--ક્યૂંજી.
આશિક઼સેહી મઅશૂકોંને દુનિયામેં હય ચાહત પાઈ,
બુલબુલસેહી ફૂલોંને હય ગુલઝારોંમેં રંગત પાઈ,
મહફ઼િલમેં ફ઼ાનૂસોંનેભી પરવાનોંસે જ઼ીનત પાઈ,
જી દે ડાલા ભૌંરેને જબ કલિયોંમેં હય લઝ્ઝત પાઈ.
હમસે જબ તુમકો હય જ઼ીનત, તુમકો હય હમસે ક્યૂં ગયરત ?
રખ્ખે જો આશિક઼સે નફ઼રત, જોબનભી ઉસકા હો ગારત !
પ્યારસે બેઝાર હો, વાહજી દિલદાર વાહ !
યારસે ઈનકાર હો, વાહજી દિલદાર વાહ !
દો દિનકા હય બાલા જોબન, કબ હય રહનેવાલા જોબન ?
પાનીકા હય છાલા જોબન, ક્યા દેરી હય જાતે ?—ક્યૂંજી.

સોહેની—ઠુમરી.

ચતરાવત—

દૂર દૂર ઓ મુંહઝોર ! કિસે અય બેહયા બુરા ભલા સમઝાવેં ?—દૂર.
સદક઼ે કરૂં એરી ચોટીપર, તુઝે મુવે કરૂં દરગોર.—કિસે.

અબયાત.

દરબાને દરેબાગ ! તુ જલ્દીસે ઇધર આ,
ઝિન્દાનમેં લેજાકર ઇસે કૈદ તુ કર આ.

[દરબાનકા આના, ચતરાવતકા જાના, ચતુરબુધકા અફ઼સોસ કરના.]

ચતુરબુધ—ઇશ્ક઼મેં જિસકે ઈજતિરાબી હય,
ઉસકો યૂં હમસે પેચોતાબી હય !
સાફ઼ કહના તો બે હિજાબી હય,
ચાહનેવાલેકી ખ઼રાબી હય !

[દરબાનકા ચતુરબુધકો સાથ લેજાનેકો ઇશારા કરના ઔર જાના. નિરમલા ઔર ચપલાકા છિપ છિપ કર આના ઔર ચતુરબુધકે હાલપર રહમ ખાના.]

અબયાત.

નિરમલા—અય ચપલા ! અબ ખ઼રાબ ચતુરબુધકા હાલ હય !
પક્કા હય ઇશ્ક઼મેં વહ, મગર પાયમાલ હય !

દો ફૂલ દેખ લાઇ હૂં જોગીકે પાસસે,
આગાહ તુઝકો કરતિ હૂં ઇનકે ખવાસસે.
ઈસ જર્દકો જો સૂંઘ લે, વહ પ્યાર ઉસે કરે,
આ જાય પહલે જો કોઇ આંખોંકે સામને.
ઇસ સુર્ખકો જો સૂંઘે તો ઉલ્ફત વહ છોરદે,
જિસપર ફિદા હો, ઉસકી મહબ્બત વહ છોરદે.

ચપલા—આયે ગધા જો પહલે ?

નિરમલા—ઉસેભી કરે વહ પ્યાર,

ચપલા—કયા ખૂબ જબતો ફૂલ હય યકતાયે રોજગાર !

નિરમલા—તૂ રખ ઇસે મયઁ લાને ચતુરબુધકો જાતિ હૂં. [ફૂલ દેના]
શહજાદીકો વહ ફૂલ ફિર આકર સુંઘાતિ હૂં.

[નિરમલાકા જાના, ચપલાકા ચતરાવતકો આતી હુવી દેખકર ફૂલકો છિપાના, ચતરાવતકા દેખલેના.]

ચતરાવત—કયા હય દિખા મુઝેભિ, ઇસે કયૂં છિપાતિ હય ?

ચપલા—કુચ્છભી નહીં.

ચતરાવત—તું બાતમેં હમકો ઉરાતિ હય !

[ચતરાવતકા ફૂલ છીન લેના, ચપલાકા ઘબરાકર નિરમલાકો કહને જાના.]

સુન સુન, કહાં તુ જાતિ હય ? ચપલા ઈધરતો આ,

[ફૂલ સુંઘકર ચતરાવતકા ખુદકો ભૂલ જાના.]

કયસી મહક હય ઇસકી, મુઝે ચડ ગયા નશા !

[ચતરાવતકા જાના, સઇસકા આના.]

સઈસ—ખુદા જાને તાજુલમલૂક કહાં ગયા હોગા ! ઉસકી ફિકમેં મયઁને અપને ઘોરેકીભી ખબર નહીં લી.

Bric-a-Brac-Polka—air.

અહહા ! ઘોરા મેરા ચલતા કયસા ઝમઝમ થમથમકે,
ધીમી, તુર્કી, સરપટ, દુલકી, ચમચમ બિજલીસા ચમકે.
હાંકૂં ઘોરા, જરકે કોરા——હો——હો——હો,
જીન ઉતારૂં તો ચુમકારૂં.——હો——હો——હો.
નહીં કોઇ મુઝસા ઘોરેવાલા, ઝૂઠા હૂં તો મુંહ કાલા,
ટિકટિક કરકે ઘોરેવાલા, લે અપના ખુરપી જાલા.
ચલો ચલો તુમ, હટો હટો તુમ, બચો બચો તુમ.—અહહા !

[ચતરાવતકા આના ઔર ઘોરેવાલેકા દેખકર ફૂલકે અસરસે ફરેફ્તા હોના.]

છોરૂ બાગડોરકો ભાગે હમભિ સનસન,
હિનહિનાકે જબ વહ ઘોરા દૌરે ફનફન,
થામકે લગામ કભી ખરા હૂં બનઠન,
જોરસે કમરમેં બાંધ પયરહન.—અહહા !
[ચતરાવત ફૂલકો ફુવ્વારેપર રખતી હય.]

અબયાત.

ચતરાવત—ક્યા મીઠા મીઠા ગાના પરીજાદ હય તેરા !
કુરબાન તેરી ચાંદસી સૂરતકી ફિર ગુ ગા.
સઈસ—(ખૂદસે) સૂરતકો મેરી ચાંદસી કરતી બયાન હય,
અચ્છી સમઝ હય ઈસકી, મેરી કુદ્રદાન હય.
(ચતરાવતકો) ક્યા ગાવું બારબાર, ગવૈયા નહીં હૂં મયઁ,
ઇનઆમ લેને કુચ્છ યહાં આયા નહીં હૂં મયઁ.
ગાવૂં અગર જિયાદા તો હોવે ગલા ખરાબ,
ચતરાવત—તુઝ અયસે હુસ્નવાલેકી હોવે બલા ખરાબ.
[સઈસ અકરૂકે ચલતા હય.]

મુખમ્મસ.

અચ્છા. ખફા ન હો, મેરે જાની ! ન ગાવ તુમ,
લેકિન ઉધર ન જાવ, મેરે પાસ આવ તુમ.
નાજુક બદનકો અપને હવાસે બચાવ તુમ,
લગ જાયગી નજર, ન કહીં હાય ! જાવ તુમ.
મુખરા મેરા હય ગોરા, હસીનોમેં નામ હય,
કહતે હયઁ મેરે રૂખકો કે માહે તમામ હય.

પીલૂ—ઠુમરી.

“ મન મોહન તોરે નયનાં અજબ રસીલે,
દેખત જિયામેં બસીલે—મન.
પ્યાર કરનકો મોરા જિયા ચાહે,
દેખ મેહરબાં જિયા ઘબરાયે,
સોહની સૂરત, મોહની મૂરત, મનમેં મોરે બસી,
તન બસી, મન બસી,
પ્રાન પિયારે, નયનાંસે નયનાં રસીલે,
ચટકીલે, મટકીલે, નોકીલે તોરે”—નયનાં.

તિલંગ—ઠુમરી.

સઈસ—નાર ગોરી ગોરી હોતી હય કિસ કામકી,
નાહીં પુછૂં જો પાવૂં મયઁ બે દામકી.—નાર.
ગોરે તનકા આદમી હય બસ હલ્દીકા રંગ,

સરસ સલોના હય વહી કે જિસકા કાલા અંગ.
નાર ગોરી તો દુનિયામેં હય નામકી.—નાર.
પીલા પીલા મુંહ બને જો એક દિન આવે તાપ,
ગોરી સૂરત આપકી ધર રખિયે અપને આપ,
મુઝે દરકાર હય તો સિયહ ફામકી.—નાર.

બયત.

ચતરાવત—મરતે હયેં મુઝ પ લાખ, મેરા દૌર કમ નહીં,
મેરેસા તુઝકો યાર મિલેગા સનમ નહીં.

Row the Keal—air.

સઇસ—તૂ નાજની મહજબીં યા હૂસીં હય,
કૌન ખુશનુમા દિલરુબા યહાં નહીં હય !—તૂ.
મયેં વ્હો સઇસ હૂં રઇસભી મેરેસા,
આજ કલ જહાંનમેં કોઈ નહીં કહીં હય.—તૂ.

જીલા—ઠુમરી.

ચતરાવત—તુને જાદૂ હય મેરે પર ડાલા, મેરી જાન !
મુઝે માર નજરકા ભાલા.—તુને.
ગરવા લગાવૂં, સદકે મયેં જાવૂં,
આ અય બાંકે નયનોવાલા.—તુને.

અબયાત.

સઇસ—કમસિન હું મયેં, ઉઠાવગી તુમ નાજકો મેરે ?
ચતરાવત—તૂ સાથ રહકે દેખ લે અંદાજકો મેરે.
આતી અગર હો નીંદ તો પ્યારે મહૂલમેં ચલ,
સઇસ—કયા ચયન હો મહૂલમેં, મેરે અસ્તબલમેં ચલ.
ચતરાવત—જયસા મયેં ચાહતીથિ મુઝે મિલ ગયા તુ યાર !
બનઠનકે અબ મહૂલસે મેરે જલ્દ આ તુ યાર !
હાજિર હય કોઈ ? [પુકારતી હય, યેક દરબાન આતા હય.]

દરબાન—જી.
ચતરાવત—ઇન્હેં જલ્દી સજાકે લા,
પ્યારા મેરા હય, તૂ ઇસે દુલ્હા બનાકે લા.

Hoop-de-dooden-doo—air.

સઇસ—ખાના પાની લાના જાની, તુઝકો ગર મન્જૂર હો,
ચાહૂં તુઝકો, બ્યાહૂં તુઝકો, વરના વ્હાંસે દૂર હો.—ખાના.
રોજ દેના તૂ ઝાડૂ, પીસેલી ચક્કી તૂ,
ઔર ઘાસ લાયે થોરે ઘોરેકીભી તૂ.—ખાના.

અખયાત.

ચતરાવત—માનૂંગિ હુકમ, આપ જરા ગમ ન ખાઇયે,
અબ સાથ ઇસકે જાકે જરા સજકે આઇયે.

સઇસ—(ખુદસે) વાહવા નસીબ આજ તો બેદાર હો ગયા,
યૂસુફસેભી સિવા મેરા બાજાર હો ગયા.

[સઇસ જાતા હય, નિરમલા; ચપલા છિપ છિપકે ચતરાવતકો દેખને આતી હયઁ.]

ચતરાવત—ચુન રખ્ખૂં થોડા ફૂલ મયઁ ઉસ યારકે લિયે,

[ચતરાવત ફૂલ ચુનકે લિયે અન્દર જાતી હય, નિરમલા બ સબબ ફૂલ દેનેકે ચપલાકો મલામત કરતી હય.]

નિરમલા—યેહ કામ તુને કયા કિયા બે કારકે લિયે ?
ભેજા હય યક સઇસકો સિંગારકે લિયે,
મન્જૂર કર લિયા ઉસે દિલદારકે લિયે.

ચપલા—શહજાદીને વ્હો ફૂલ લિયા છીન મુઝસે જબ,
ભાગી હુઇ મયઁ કહને ગઇ તેરે પાસ તબ.
જલ્દીસે સુર્ખ ફૂલ સુંઘા નિરમલા તુ અબ,
હો જાયગા નહીં તો ખુદાકી કસમ, ગજબ !

[ચતરાવત આતી હય, નિરમલા સુર્ખ ફૂલ દેતી હય.]

નિરમલા—કયા ફૂલ હય ! મહકકો જરા ઇસકિ સૂંઘિયે,

[નિરમલા, ચતરાવતકો ફૂલ દેતી હય.]

ચતરાવત—મઅશૂક ગુલબદનકો જો મેરે તુ દેખ લે,
ગુલ આય, રશ્ક આય, તુઝે પેચોતાબ હો.

નિરમલા—વ્હો આપકો મુબારક અય આલી જનાબ હો.
લેકિન યેહ ફૂલ સૂંઘિયે,

[ફૂલ સૂંઘનેકી અસરસે સઇસકો ભૂલ જાતી હય, આૈર ઉસકે મુખાલફ બાતેં કરતી હય.]

ચતરાવત—સુનતો અય નિરમલા,
દેખા હય મયઁને ખ્વાબ અજબ આજ કયા બુરા !
મયઁ પ્યાર કરતી ખ્વાબમેં થી યક સઇસકો !

નિરમલા—તોબાહ ! જિસને ખાક ન સમઝા રઇસકો ?

ચતરાવત—મયઁ કયા કહૂં અજબ હય !

નિરમલા—બસ અબ દૂર ગમ કરો,
ઇસ બાતકા ન જિક્ર કરો, ફિક્ર કમ કરો.

પહાડી—ઠુમરી.

ચયન કહાં ચિત હવસ દિયેસે.—ચયન.
ચંચલ મનકો શાંત રખે જો,
સુખ પાવે સનતોખ કિયેસે.—ચયન.

[સઈસ અચ્છે લિબાસ પહનકે અપની ધુનમેં આતા હય.]

પહાડી—ઠુમરી.

સઈસ—

ચલ ઘોડે અસવારરે, ચલ ઘોડે અસવાર.—ચલ.
ટિકટિક ટિકટિક હાકું ઘોડા, સટસટ કોડા મારરે.—ચલ.
નાન, કબાબ ઔર ભાજી જિસપર બેવડા બોતલ ચારરે.—ચલ.
(ચતરાવતકો) બલબલ જા તૂ, યાર બના તૂ, દેખ મેરા સિન્ગારરે.—ચલ.

[ચતરાવત સઈસકો અહમક સમઝકર ગુસ્સે હોતી હય.]

અભયાત.

ચતરાવત—તુ કૌન બે અદબ હય, ચલા આયા ક્યૂં યહાં ?
સઈસ—આશિક હમારી હો કે નહીં યહ કરો બયાં !
મઅશૂક મયૈં હૂં, નાજ કરૂં મયૈં તો હય બજા,
તુમકો કરશ્મા નાજસે બતલાવો કામ કયા ?
ચતરાવત—કમબખ્ત, કયા દિવાના તૂ હય, બક રહા હય કયા ?
ઉલ્લૂકી તરહ મેરી તરફ તક રહા હય કયા ?
સઈસ—હાં ! અચ્છા ! યાદ રખ્ખો ! ચલા જાવુંગા અભી !
મર જાવગી તો ફિર ન યહાં આવુંગા કભી !
ચતરાવત—ચલ ચલ ! તુ અપના મૂંહ તો જરા દેખ બેહયા !
મઅશૂક બન્ને આયા હય ? ઉલ્લૂકી દૂમ ! ગધા !

The flowers that bloom--air.

સઈસ—ક્યૂં જાતીથિ મુઝપર કુરબાન બલબલ ?
ક્યૂં દેતીથિ પહલે તુમ જાન ?
અબ કહતી હો કિસ મુંહસે તુમ ચલ ચલ !
પચતાવોગી હાથ અપના બસ મલ મલ !
મયૈં જાવૂંગા ગર અય નાદાન ! મયૈં જાવૂંગા ગર અય નાદાન !
કબ મેરેસા દિલબર પાવોગી દિલદાર,
મયૈં જયસા હૂં અયસા હય મિલના દુશવાર !
બદલ ન જા, ઇધર તો આ, સમ્ભાલ સમ્ભાલ જરા.—ક્યૂં.

અબયાત.

ચતરાવત—દીવાના હય તૂ કોઈ, મુઝે અબ યકીં હુવા,
[ચતરાવત દરબાનકો પુકારતી હય, વ્હો આતા હય.]
દરબાન! દૂર કરદે ઇસે, દેર મત લગા,
કર દૂર બે-શઊરકો, પોશાક છીન લે,
દરબાન—જો હુકમ હો ગુલામ વ્હો પૂરા અભી કરે.
[ચતરાવત જાતી હય, સઈસ અફસોસ કરતા હય.]
સઈસ—મઅશૂક બનકે કૌનસી મયૈને કુસૂર કી,
કયા તાજ અબ વ્હો ભૂલ ગઈ મેરે નૂરકી!
[દરબાનો સઈસ જાતે હયઁ.]

બાબ દૂસરા—દિખાવ દૂસરા.

બાગ.

[તાજુલમલૂક ગોશવારેકો પ્યાર કરતે હુવે આતા હય.]

ભયરવી—મુસ્તઝાદ.

તાજુલમલૂક—
કયૂં ચૂમકે આંખોં પ તુમ્હેં રખ્ખૂં ન હરબાર, અય ગૌહરે શહવાર?
રખતાથા તુમ્હેં કાનોમેં કૌન અપને તરહદ્દાર, અય ગૌહરે શહવાર?—કયૂં.
રુખસારોં પ ઉસ મહકે ચમકતેથે અગર તુમ, કહલાતેથે અન્જુમ,
કયૂં હલ્કાબગોશીસે કિયા ઉસકે અબ ઇન્કાર, અય ગૌહરે શહવાર?—કયૂં.
સંગરેઝે નજર આને હો, યહે તાબ ઘટી હય, વ્હો આબ ઘટી હય.
રખશન્દગીસે કાનોમેં થે ઉસકે નમૂદાર, અય ગૌહરે શહવાર.—કયૂં.
[સઈસ આતા હય ઔર તાજુલમલૂકકો બેચયન
દેખકર દિલાસા દેતા હય.]

અબયાત.

સઈસ—અરે કયા હુવા! તલમલાતે હો કયૂં?
બસે ચંગે જીકો જલાતે હો કયૂં?
નવ આનેકા હો યા દસ આનેકા માલ,
લિયે ફિરતે હો ઇસકો આંખોંમેં ડાલ?

હજારોં હય હમનેભિ કી આશકી,
તુમારી હય લેકિન નઈ આશકી!
તાજુલમલૂક—મહુબ્બત ભલા તુ પિછાનેગા કયા?
મજા બન્દર અદ્રકકા જાનેગા કયા?
યેહે જેવર હય મઅશૂકકે કાનકા,
સમઝતા હું તઅજીજ ઇસે જાનકા.
કહીં ખ્વાબમેં તુને દેખા હય ઇશ્ક?
સઇસ—અજી અચ્છે અચ્છોંકો મેરા હય ઇશ્ક!
અભી યેક રાની ફિદા હો ગઈ,
મેરે ઇશ્કમેં મુબ્તિલા હો ગઈ.
બલાયેં લગી લેને વ્હો પ્યાર કર,
ચલા આયા મયૈં લાત ઉસે મારકર.
તાજુલમલૂક-કહાં હય ભલા, કૌન હય વ્હો હસીં?
સઇસ—તુમ આશિક ન હો જાવ ઉસપર કહીં!
તાજુલમલૂક-મેરી જુતીભી આશિક ન હો.
સઇસ—અજી બસ ચુપભી રહો!
તાજુલમલૂક-બતાવો વ્હો કૌન હય ભલા?

સઇસ—(અકરકે) કોઈ હય, આપકો કયા? હં હં! આપને સમઝા થા, હમીંપર સબ મરતી હયૈં! અજી હુજૂર! ઇસ ગુલામકોભી સયકરોં પ્યાર કરતી હય, હાં!

તાજુલમલૂક-સુના કુછ ઉસકા હાલ, કયસા હય ઉસકા જમાલ?

સઇસ—ચાવલસે દાંત, પકૌરેસી નાક. હોંઠ લાલ લાલ, બતાશેસા ગાલ. ગાલપર ખાલ, જયસી મૂંગકી દાલ. ચોટીકે બાલ, ઘોરેકી અયાલ. અબરૂ ખમદાર, જયસે ઘોરેકી નાલ.

તાજુલમલૂક-તુઝે મુબારક! વ્હો તુઝે મુબારક!

[તાજુલમલૂક ગોશવારેકો પ્યારસે દેખતા હય, કોતવાલ મઅ સિપાહીકે આતા હય ઔર ગોશવારેકો દેખકર શકસે તાજુલમલૂકસે દરિયાફ્ત કરતા હય.]

બરહન્સ—મસનવી.

કોતવાલ—ચમકતે હયૈં કયા યેહે સિતારે અરે!
તુ દે હાથમેં તો હમારે અરે!—ચમકતે.
મહલકા હય શહજાદીકે ચોર તૂ,
ઉસીકે હયૈં યેહે ગોશવારે અરે!—ચમકતે.

મજકુર તર્જ.

તાજુલમલુક—મુસાફિર હું મુઝકો સતાતે હો ક્યૂં?
ગુમાં ચોરીકા મુઝ પ લાતે હો ક્યૂં?
કસમ ખાતા હૂં કે યેહ હય મેરિ મિલ્ક,
અબસ મિલ્ક અપની જતાતે હો ક્યૂં?

સઇસ—(ખુદસે) "તોકો ન મોકો ચૂલ્હેમેં ઝોકો," વ્હો કહાવત હુઈ!

મુસદ્દસાત.

કોતવાલ—અય ચોર! કુચ્છ સમઝકે જરા કર તુ ફીલેફાલ,
ઇન હીરોંકોભી દેખ, તૂ અપનાભિ દેખ હાલ!
કપરા નહીં લંગોટકા ઔર ઓઢે કોઈ શાલ,
ચોરીકા ક્યૂં ન સમઝે ફિર હરએક ઇસકો માલ?
બસ ઇસ મસલસા હાલ હય તુઝ બે-શઊરકા,
"સૂરત તો હય ચુરેલસી, સિન્ગાર હૂરકા."

તાજુલમલૂક—બસ અબ જબાંદરાજ ન હો, રોક લે જબાન!
હયૈં તેરે શહસે, ઘરકે કંઈ મેરે પાસબાન.
જાહિરમેં હૂં ફકીર, પ બાતિનમેં હય વ્હો શાન,
જગકે સલાતીં ચૂમતે હયૈં આકે આસ્તાન.
જો મેરે ઘરકી બાંદિયાં સિન્ગાર કરતી હયૈં,
હુરેંભિ ઉનકો દેખકે શર્મિન્દા મરતી હયૈં.

કોતવાલ—બેશક ન ક્યૂં ભલા હો તેરા અયસા કરૈંફર!
તેરે લિબાસસેહિ યેહે સબ આતા હય નજર.
રાજા હમારા દેખે જો દોનોં તેરે ગુહર,
ઇન્આમ દેગા રહનેકો એક તુઝકો બરા ઘર.
(સિપાહીકો) હયા કિયા હય શહકો ઇસ આલી મુકામને,
ઇસકો સિપાહિ લે ચલો રાજાકે સામને.

[કોતવાલ જાને ચાહતા હય, સઇસ ઉસે રોકતા હય.]

ભોપાલી—ઠુમરી.

સઈસ—બસ બસ બસ બસ બોલો ન,
ન બોલો, ન બોલો, ન બોલો, બડબડકે.—બસ.
જા જા ચલા જા, જા, ભાગ યહાંસે જા,
વાહ! બરા તૂ આયા ચડકે.—બસ.

બયત.

કોતવાલ—અરે ચોર મુંહજોર! બકતા હય ક્યા?
નહીં ચોર તો કૌન હય તૂ, બતા?

ઇંગ્રેજી તર્જ.

સઇસ—ચોર હૂં મયઁ, ન મોર હૂં મયઁ, છિછોર હું મયઁ, ન હારા.
જાનસે, માલસે, હાજિર હયઁ દેવ જિન.—ચોર.
યાર હમારે હયઁ, યહે સબ યાર હમારે,
અભિ મયઁ ચાહૂં તો ફૂંક દૂં તુમ સબકો,
ચલ નિકલ! ચલ નિકલ! ચલ, ચલ, ચલ!
[સઇસકે દુત્કારનેસે કોતવાલ ખફા હોતા હય.]

બયત.

કોતવાલ—(ગુસ્સેસે) સિપાહી, ચલો લેકે દોનોકો જાૂદ.
યહ હયઁ ચોર, બાત ઇનકિ હય બે વજાૂદ.
[સબ જાતે હયઁ.]

બાબ દૂસરા—દિખાવ તીસરા.

બાગ.

[ચતરાવત અપને તલબગારકે ન મિલનેસે
દાસીયોંકે પાસ અફસોસ કરતી હય.]

બેહાગ—ઠુમરી.

ચતરાવત—
જોબના અકારત જાય, મોરી ગુઇયાં,
નહીં કોઇ સાથ હય છયલ સ્યામ.—જોબન.
કયા ચંદા બિન રયન સોહે, કયા ફૂલોં બિન હાર,
કયા મોતી બિન જવહરી, કયા સાજન બિન નાર.—જોબન.
ફૂલા ગુલશન ફૂલસે હય, બયઠે ઉસમેં કાગ,
બુલબુલ બિન ગુલજારમેં લગે ચમનકો આગ!—જોબન.

કાફી—ઠુમરી.

૨ સાહેલી—વારી બાનો, પ્યારી બાનો, નહો બેકલ માનો માનો,
યહે જારી, બેજારી અય પ્યારી હમારી,
ઘબરાવો ન ઇતના ન ખોવો કરાર,
હોગા તુમ્હેં બાનો પિયાકા વિસાલ,
ન ઘટાવો બઢ઼ાવો, બહલાવો જિયા.—વારી.

દેસ—કહરવા.

ચતરા—મજા જીનેકા આયગા,
દિલબરસે જબ દિલ મિલ જાયગા—મજા.
મયે વસલતકા જામ, પિયેં પાયેં આરામ,
ગુન્ચા મતલબકા ખિલ જાયગા.—મજા.
જો હય મેરા ગુનફામ; જો હય નાજુક અંદામ,
ઉસકે ગેસૂમેં દિલ જાયગા—મજા.
સનમ હોગા જો રામ, નિકલ જાયેગા કામ,
જાફ઼મે દિલ અપના સિલ જાયગા—મજા.
રહેં તાલિબ મતલૂબ; સદા હિલમિલ કે ખૂબ,
પ્યારા જો હમસે હિલ જાયગા.—મજા

[કોતવાલ, તાજુલમલૂક ઔર સઇસકો લાતા હય.]

પીલૂ--લાવની.

કોતવાલ—
દેખો અય શાહજાદી જરા યેહ કિસકે હયઁ અલમાસ,
કહતા હય યેહ ભિખારી કે મેરી મિલક હય બે વસવાસ.—દેખો.
દેખકર ઈસકે હાથમેં હીરે હયરાં હુવા મયઁ જબ,
ઈસકો પકડકર રાજાજીકે પહોંચા હું નજદિક તબ.
ચતરાવતકે શાયદ હોં, યેહ કહને લગે શાહ ખાસ,
કહતા હય યેહ ભિખારી કે મેરી મીલક હય બે વસવાસ.—દેખો.

મજકુર તર્જ.

સઇસ--(કોતવાલકો)લાયે જિસકે પાસ હમેં તુમ, હમ ઉસકે મઅશૂક઼ !
આપી અપને મુંહપર તુમને દાગી હય બંદૂક઼.
કહતા થા મયઁ વહાં, મેરે મુંહ લગો ન તુમ બે ઢબ,
ટાંગ તુમારી આકે ઉલટી પડા ગલેમેં અબ.
આપી બંદ હુવે, ખોલા થા મેરે લિયે સંદૂક઼.—આપી.

અબયાત.

કોતવાલ—ચુપ અય દીવાને ! અગર બોલા તો મયઁ તોડુંગા સર !
તાજુલમલૂક-દેખ, કયા હોતા હય, તૂ ખામોશ રહ ! બકબક ન કર !
[ચતરાવત, તાજુલમલૂકકો દેખકર ફરેફ્તા હોતી હય.]
ચતરાવત—ગજબ ચ્હેરા! સિતમ મુખડા! અજબ આંખેં હયૈં મતવાલી !
બનાનેવાલેને સૂરત તો બસ સાંચેમેં યેહ ઢાલી!

મુસદ્દસ.

તાજુલમલૂક-કિસીકી શયકો અપની સમઝો, યેહે હય મુન્સરી ક્યસી ?
કહીં યેહે જુલ્મભી હોગા, વહાં બેદાદિ હય જયસી !
યહ મેરી મિલ્ક લી જયસી, બહ વાપસ દો મુઝે વયસી,
જબરદસ્તી જો લેની હો, તો લો, દુનિયાહિ હય અયસી !
હય ઇસકા માલ ઉસકે હાથ, ઉસકા માલ ઇસકે હાથ,
મરેંગે ચારોંભી આખિર, રહેગા ફેર કિસકે હાથ ?

અબયાત.

ચતરાવત—નહીં દૂંગી તુઝે હરગિજ, ખજાના દેખું મયૈં મેરા,
તુ માલિક ઇન ગુહરકા હો, નહીં અયસા હય મુંહ તેરા.
તાજુલમલૂક-હય મેરા તૌર કયસાહી, તુમ્હેં કયા કામ અય બાનો !
તુમારા માલ હય યેહે, યા કે મેરા, ઇતના પહચાનો.
ચતરાવત—જવાહિરખાના અપના દેખકર દૂંગી જવાબ ઇસકા.
યહ મેરે હયૈં કે તેરે હયૈં, કરેંગે કલ હિસાબ ઇસકા.
સઈસ—મેરા ન તેરા, બાવાકા ન ખાલૂકા, યેહે માલ મિયાં લાલૂકા, વ્હો મસલ હુઈ.

અબયાત.

કોતવાલ—અગર હો હુકમ તો ઇસ ચોરકો રખ્ખૂં મયૈં ઇસ જાપર,
જો ચમ્પત ચોર યેહે હો તો ઇસે ઢુંડે કહાં જાકર ?
ચતરાવત--તુ અપને કામ પર જા, યેહે હય મુજરિમ બેગુમાં મેરા,
નિગહબાની કરેગા ઇસકી અચ્છી બાગબાં મેરા.
કોતવાલ--(સઈસકો બતાકર) ઇસે લે જાવું મયૈં ?
ચતરાવત—લે જા,
સઈસ—નહીં હરગિજ મયૈં જાનેકા !
તાજુલમલૂક-યહ મેરે સાથ હય, મતલબ હય કયા ઇસકે હટાનેકા ?
[ચતરાવત, કોતવાલકો જાનેકા ઈશારા કરતી હય,
કોતવાલ મઅ સિપાહીકે જાતા હય, સઈસ
ખુશ હોતા હય, ચતરાવત તાજુલમલૂકકો
મનાતી હય.]
ચતરાવત—રખૂંગી ખયર ! ખાતિરસે તુમારી ઇસ દિવાનેકો,
તુમારે વાસ્તે હાજિર હું સબકા નાજ ઉઠાનેકો.
ન ઘબરાવો, બસ અબ ઇસ મુલ્કકો અપના વતન સમઝો,
હમારે બાગકો બસ આપ અપનાહી ચમન સમઝો.

તાજુલમલૂક—રખો હીરે પ શબ તો છોર દો હમકો ખુદારા તુમ.
ઉઠા લો રાત ભરકી કુયદકા હમસે ઇજારા તુમ.
વહાંપર સુબહકે હોતેહિ હમ આ જાયેંગે બાનૂ,
મુકદ્દરમેં જો હોગા, માલ અપના પાયેંગે બાનૂ.
સમજ રહે હય કે યક એકસ હય મેરી ઇન્તેજારીમેં,
મેરી ખાતિર રહેગા રાતભર વ્હો આહો ! જારીમેં.

ચતરાવત—બહુત અચ્છી તકલ્લુફસે જયે મયેં દેતિ હૂં ઉસકો,
મેરે નોકરકો ભિજવાકર મયેં બુલવા લેતિ હૂં ઉસકો.

તાજુલમલૂક—વહ હય પરદાનશીં, જિનહાર બાહર આ નહીં સકતા,
સિવા મેરે કોઈ ઉસકે મુકાબિલ જા નહીં સકતા.

ચતરાવત—હુવા મઅલૂમ ઇસ્સેતો વહ મઅશૂકા તુમારી હય,
જો બાહર પરદેસે હોનેકી ખાતિર અયસી આરી હય.

કૌસિયા—ગજલ.

તાજુલમલૂક—કૌન એ પરદા ઉસે દેખ ભલા સકતા હય ?
એક જલ્વેસે જો આલમકો જલા સકતા હય.—કૌન.
ઇશ્ક વ્હો શોઅલા હય ઉસકા કે જો આહન દિલકો;
શમ્અ મોમીકી તરહ પલમેં ગલા સકતા હય.—કૌન.
દેખનેવાલોંકો દિખલાઈ વ્હો દેતા હય મગર,
ઉસકે જલવેકી કોઈ તાબ ન લા સકતા હય.—કૌન.

પહાડી—ઠુમરી.

ચતરાવત—કોઇભી દિલરુબા હોગા, મેરે જયસા તો કયા હોગા ?—કોઈભી.
હસીં હોગા, ભલા હોગા, પ હમસે કયા સિવા હોગા ?—કોઈભી.
કરો શાદી મેરી અપની, દુલ્હન મયેં, તૂ દુલ્હા હોગા.—કોઇભી.

અબયાત.

તાજુલમલૂક—શાદીકી હય હવસ, ન મેરે દિલકો ભાય અયશ,
જિસ્સે કે દિલ લગા, નહીં ઉસકે સિવાય અયશ.

ચતરાવત—દિલમેંહિ અપને રખ્ખો જો અરમાને દિલ્લગી,
તો કયા નહીં હયેં હમ અજી શાયાંને દિલ્લગી ?

તાજુલમલૂક—દિલ એક ઔર લેં ઉસે દો ચાર કિસ તરહ ?
ટુકરે હો ઉસકે કહિયે ખુશ અતવાર, કિસ તરહ ?

ચતરાવત—સાબિતહિ ઉસકો રખિયે, ટુકરે ન કીજિયે,
પર લેકે વાપસ ઉસ્સે, હમેં આપ દીજિયે.

તાજુલમલૂક—સરકી તલબ હો ગર તો લો, દિલકા લો નામ મત,
સરમેં રખો રહે ચીજકા સૌદાયે ખામ મત.

પહાડી—ઠુમરી.

ચતરાવત—હટ છોરો, જાને દો, કહના માન લો,
માનો મેરે ફરમાનકો.—હટ.
ઇસ હટસે, ખટપટસે, પરોગે કયદમેં !
છોરૂં ન મયૈં, તુમ જાન લો !—હટ.

મજકુર તર્જ.

તાજુલમલૂક—તુમ મારો, યા કાટો, ચાહે જાન લો !
છોરૂં ન મયૈં ઉસ યારકો.—તુમ.
મત બકકો, બસ ચુપ હો, કરૂંગા નહીં મયૈં,
પૂરા કભી અરમાનકો.—તુમ.

સઇસ—વાહજી વાહ ! જો સામને આ ગયા, વહી મન ભા ગયા ? અરે ઇસકો તો ચાંદસી બીબી હય, યહે શાદી કયૂં કરે ? જો તુઝે બ્યાહના હય તો મયૈં કયા બુરા હૂં ?

ચતરાવત—ખબરદાર ! ચુપ રહ !

સઇસ—મયૈં ચુપ રહૂં, ઔર યહે જલાપા સહૂં ? કભી નહીં. ચાર આદમીકો બુલાવ, અભી ઇન્સાફ કરાવ.

બયત.

કહેંગે જો સબ, મયૈં કરૂંગા વહી,
“ કહે પન્ચ બિલ્લી, તો બિલ્લી સહી.”

તાજુલમલૂક—તૂ ન ચુપ રહેગા ?

સઇસ—નહીં.

તાજુલમલુક—તો કયા કરેગા ?

ભયરવી—ઠુમરી.

સઇસ—આજ મયૈં લરૂંગા યહાં.—આજ.
આપકી ન માનૂં, સગે બાપકી ન માનૂં,
ચાર આદમી જો કહેંગે સો મયૈં કરૂંગા યહાં.—આજ.

અબયાત.

ચતરાવત—દરબાન ! [દરબાન આતા હય.]
યહે દીવાના હય, કહના કે સમ્ભાલે,
લે જા ઇસે, કુતવાલકે કરદે તુ હવાલે.

સઇસ—ખયર ! ચલો કુતવાલકે પાસ, કુતવાલસેભી સમઝ લુંગા !

બયત.

ચતરાવત—ફરમાઇયે હુજૂર ! મેરી બાતકા જવાબ !

તાજુલમલૂક—દેના થા જો, વહાં પહલેહી મયૈં દે ચુકા જવાબ.

સુખમ્મસ.

ચતરાવત—(ગુસ્સેમેં) કરતા નહીં તૂ રહમહી મુઝપર જો સિતમગર,
કચરાવું તુઝે ચોરહી અપના તો હય બ્હેતર.
શિકવેમેં મેરે કુછ ન જબાં ખોલના ડરકર !
આયેગી બલા ઔરભી ઉસ્સે તેરે સરપર !
(પોકારતી હય) દરબાન ! [દરબાન આતા હય.]

દરબાન—હું હાજિર, કહો ફરમાન તુમારા,

ચતરાવત—કુતવાલકો લે જાકે દે ય્હે ચોર હમારા.

[તાજુલમલૂક, ચતરાવતકો નસીહત કરતા હય.]

તાજુલમલૂક— ખટ—ગત.

કયસા ઇન્સાફ હય ! કયસા ઇન્સાફ હય !
તોબા! તોબા! અય જાલિમ! અલ્લાહસે ડર, મત હો ખુદસર !
એક રોજ કજા હય આની, જરા હયા કર !
દો રોજ હય દુનિયા, સમઝે! ખોદાદકો તૂ કયા સમઝે?–કયસા.
પહચાની મક્કારી તેરી, હુશિયારી ઐયારી તેરી,
ય્હે મર્દુમ આજારી તેરી, કર દેગી ખુદ ખ્વારી તેરી !
તૂને ય્હે કયા રસ્તા દેખા, હરજાઈકા શેવા દેખા,
જિસકા ચિકના ચ્હેરા દેખા, ઉસકો ઘેરાં, તાકા, દેખા,
સમઝે તેરા નખરા સમઝે !–કયસા.
હમ કબ હયેં ફંસ જાનેવાલે, તેરે દમમેં આનેવાલે,
તુમસે સૌ બહલાનેવાલે, હમસે હયેં જક ખાનેવાલે.
યે બહલાના, યે બહકાના, યે ગરમાના, યે ભરમાના,
ઘર ખુલવાના, ડર દિખલાના, જાલીમ ! તુઝસે મૌલા સમઝે !–કયસા.
અલ્લાહ સમઝેગા તુઝસે, એકસકો આજાર દે અગર,
છોરદે મુઝકો અય જાલિમ ! ગર કુછ કહના મેરા સમઝે.–કયસા.

[ચતરાવત, દરબાનકો ઉંગ્લીકે ઇશારેસે તાજુલમલૂકકો લેજાનેકે લિયે કહતી હય, દરબાન ; તાજુલમલૂકકો સાથ ચલનેકા ઇશારા કરતા હય, તાજુલમલૂક માયુસ હોકર જાતા હય, ચતરાવત ઉસકે લિયે ગમ ખાતી હય.]

બેહાગ—ઠુમરી.

હાય ! મોહન પ્યારે ! છબમેં ન્યારે !
મુખરા દિખાય મોરા બસ કીનો પ્રાન.—હાય !

ક્યા કરૂં કુછ બન નહીં આવે,
સુનત ન મોરી નિપટ નદાન !—હાય.

[ચતરાવત ઉદાસ હોતી હય, નિરમલા આનકર
ઉસકો ગમગીન દેખકર હાલ પૂછતી હય.]

જીલા—લાવની.

નિરમલા—ક્યા હય મોસે કહદે તોરી બતિયાં,
ભર ભર આયે રહી કયસી છતિયાં.—કહદે.
અહો નિસ તુ સુખમેં રહે મોરી પ્યારી !
અચમ્ભા મોહે હય, દુખી ક્યૂં તુ ભારી !
લગો ક્યા હિયામાં તોહે ઘાવ કારી !
લો બોલો જિયાકી લગતિયાં ?—કહદે.

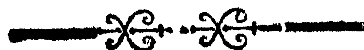
પહારી—ઠુમરી.

ચતરાવત—સુન પ્યારી વારી, ગઈ મારી મયૈં—સુન.
જ્હો જો ચોર યહાં કોતવાલ લાયા,
ઉસપે નિસાર હુઈ વારી મયૈં.—સુન.
જાલિમ મેરી બાત ન માને.
મિન્નત હજાર કિયા, હારી મયૈં.—સુન.
ઉસકો મનાકે, લા તૂ બુલાકે,
ચેરી હો જાવું તેરી પ્યારી મયૈં.—સુન.

મુસમ્મન.

નિરમલા—ઇતનીહિસી બસ બાત પ અશ્કોંકિ ઝરી હય ?
ઇસ ઇશ્કકે ચ્હે બન્દી તો બસ પાંવ પરી હય !
મયૈં સમઝીથી શહજાદી બહુત દિલકિ કરી હય,
ઇસ વાસ્તેહિ બ્યાહસે અબતક ચ્હે અરી હય.
મિલ ઉસ્સે અભી; જિસ્સે તેરી આંખ લરી હય,
બન્દી તેરી કયસી તેરી ખિદમતમેં ખરી હય !
ઇન્સાન બ્હ ક્યા હય, લે અભી બાત તુ કરલે.
ચાહે તો ફરિશ્તેસે મુલાક઼ાત તુ કરલે.

[નિરમલા, ચતરાવતકો તસ્કીન દેકર લેજાતી હય.]



બાબ દૂસરા—દિખાવ ચૌથા.

કૈદખાના.

[કૈદીકે પોશાકમેં ચતુરબુધ, ચતરાકે ફિરાકમેં શિકાયત
કરતા હય, ઔર સઈસ કૈદીકે પોશાકમેં ફિરતા
નજર આતા હય.]

ખમાચ—લાવની.

ચતુરબુધ—નિકલા હય કાતિલ તુહી હમારા,
અપના જી હમને તુઝપર નિસારા.—નિકલા.
કૈદમેં હમકો ડાલકે બયઠા હય તૂ શાદ,
ગમી હમેં, શાદી તુમ્હેં સદા મુબારકબાદ !
ક્યૂં કે હય આલમકા તૂ પ્યારા.—અપના.
એક નજર તો આનકર દિખલાદે દીદાર,
દમ લબોંપર આયા હય, કર રહમ અય યાર !
મર જાયૈં તેરા કરકે નજારા.—અપના.

અબયાત.

સઈસ—સચ હય મુઝેભિ પ્યાર વ્હો કરતીથિ પેશતર,
ક્યૂં હો ગઈ ખફા યેહ નહીં કુછ મુઝે ખબર !
સૂરતમેં અયસા મયૈં તો કિસીસે બુરા નહીં !
ચતુરબુધ—બકતા હય કયા ? યહ બાત મુઝે તૂ સુના નહીં.
જો આંખ ઉઠાકે દેખે જરાબી ન હૂરપર,
કબ વ્હો મરેગી તુઝસે ભલા એ શઊરપર ?

મુસદ્દસ.

સઈસ—મેરી કસમ હય ઔર તેરી જાનકી કસમ,
મુઝકો કસમ હય નાકકી ઔર કાનકી કસમ.
ખાતા હું મયૈં પુલાવકી, બિરયાનકી કસમ,
ખાતા હું અપને ઘોરેકી મયૈં રાનકી કસમ;
પહલે મિલી તો અપના સમઝતીથિ મુઝકો જાન,
કયા શક હય તુમકો ? મયૈં હું કિસીસે બુરા જવાન ?

બયત.

ચતુરબુધ—(ખુદસે) કયા ખૂબ ! અયસે અયસે પ વ્હો જાનસે મરે,
મેરેહિ યેક પ્યારસે બસ ઔર વ્હો કરે ?

[કોતવાલ, તાજુલમલૂકકો બેરિયાં ડાલે હુવે લાતે હયૈં ઔર તાજુલમલૂકકો છોર જાતે હયૈં, તાજુલ-મલૂક અફસોસ કરતા હય.]

સઈસ—યહ કૌન! તાજલમલૂક! મેરે માલિક! અચ્છા હુવા જો ખુદાને તુમકો ભિજવા દિયા. મયૈં તુમ્હારી રાહ દેખ રહા થા.

Sweet Dreaming faces—air.

તાજુલમલૂક—જબ તલક કિસીકા બખ્ત હો ન યાર,
બાગમેં નસીબ દાગ હો ઉસે હજાર.
દેખતે ન પાયેથે અભી બહાર,
સયદ કૈયદકે હુવે ખારકે શિકાર.—જબ.
એકકા ફલકને કર દિયા બદ હાલ,
એકકો દિખાયા કૈયદકા મલાલ!
હાય! ઓ જફાજો! હાય! બદ ખિસાલ!
રહમકા ન એકસોંપર કિયા ખિયાલ.—જબ.
એક દિન હય ઉસકે બિન મુઝકો એક સાલ,
કૈયદમેં ન ડાલ, તૂ જાન લે નિકાલ.
અય ફલક જો તૂ કરે લાખ પાયમાલ,
જાવું મયૈં બકાવલી ભૂલ ક્યા મજાલ!—જબ.

[તાજુલમલૂકકો રંજીદા દેખકર ચતુરબુધ હાલ દરિયાફત કરતા હય.]

તહતુલ-લફજ.

ચતુરબુધ—બને હો દર્દકી તસવીર ભાઈ,
સિતમ હય ઉસ પ ફિર જંજીર ભાઈ!
તાજુલમલૂક--ચુરાયા મયૈંને ચતરાવતકે મોતી!
યહાં લાઈ મુઝે તકદીર ભાઈ
ચતુરબુધ—અરે વહ પિત્નાગર તો આપ હય ચોર,
ચુરાતી હય દિલે દિલગીર ભાઈ.
તાજુલમલૂક--મગર ક્યા જુર્મ તુમસે હો ગયા હય?
દિખાઈ જિસને યેહ તાસીર ભાઈ!
ચતુરબુધ—કિયા હય પ્યાર હમને ઉસ સનમકો,
હુઈ હમસે યહી તકસીર ભાઈ?
તાજુલમલૂક--કિયા હય પ્યારસે ક્યૂં ઔર ઉસને!
મિલી ઉલ્ટી તુમ્હેં તઅઝીર ભાઈ!

ચતુરબુધ—ન અબતક હાથ જુલ્ફોંકો લગાયા,
હુવા હૂં કુયદિયે જરૂર ભાઈ.

અબયાત.

સઈસ—હુવા દેખો મેરેસા ઇન્કાબિ હાલ,
ઇન્હેબી દિયા પ્યાર કરકે નિકાલ.
(તાજુલમલૂકકો) બિરાદર, જો તુમપર મુસીબત પરી,
વહી હય મેરે પરબિ આફત પરી.

મુસદ્દસ.

તાજુલમલૂક—ગયા કબ દસ્તે દુનિયાસે કોઈ ભાગ,
મહુબ્બતકા ડસા જિસકો નહીં નાગ?
કહીં જાહિર, છુપી હય યેહે કહીં આગ,
નહીં અયસા કોઈ દિલ, જો હો એ લાગ.
તુ જિસકી કાકુલોંમેં મુબ્તિલા હય,
દિલો-જાંસે વહી મુઝપર ફિદા હય.

અબયાત.

ચતુરબુધ—ન કયૂં ફિર બ્યાહતા હય ઉસકે તૂ સાથ?
કહાં મઅશૂક અયસા આયગા હાથ!
તાજુલમલૂક—મેરા મઅશૂક જો ઉસકે કરૂં પેશ,
શવદ ખુદ રફતા મઅશૂકે તો અજખેશ.
ચતુરબુધ—તેરા મઅશૂક કયા ચાહે તુઝે હય?
તાજુલમલૂક—હમેશા રખતા બહ દિલમેં મુઝે હય.
ચતુરબુધ—તેરી ફુરકત કી ઉસને કયૂં ગવારા?
તાજુલમલૂક—નહીં કુછ કહનેકા અબ મુઝકો યારા.
ચતુરબુધ—તેરી કબ અબ યહાંસે હો રિહાઈ!
તાજુલમલૂક—સહૂં કિસ તરહસે ઉસકી જુદાઈ?

[તાજુલમલૂક. ચતરાતવસે બ્યાહ કર ઉસે સોતી હુઈ છોર કર નિકલ જાનેકી તજવીજ સોચતા હય.]

(ખુદસે) યહી બિહતર હય ચતરાવતસે બ્યાહૂં,
બ જાહિર રોજો શબ બસ ઉસકો ચાહૂં.
ઉસે ફિર ખ્વાબમેં શબ પાકે ગાફિલ,
હું અપને યારસે મયૈં જાકે વાસિલ.

[નિરમલા એક સિપાહીકે સાથ આતી હય ઔર સિપાહીકો ચતુરબુધકી બેરી નિકાલનેકે વાસ્તે ઇશારા કરતી હય.]

સઈસ—(નિરમલાકો) મુઝકો ભુલાને આઇ હો, કયૂં અબ હુવા ખિયાલ?
મુઝ બિન રહા ગયા નહીં, હય બ્હો મેરા જમાલ!

નિરમલા—હો શાદ તૂ અય ચતુરબુધ તેરી રિહાઈ હય,
યેહે મુલ્કસે તૂ ચલા જા, તેરી ભલાઈ હય.
ન શાહજાદિકે શિકવેમેં ખોલના તુ જબાન,
વગર ન ઔર ગિરફ્તાર હોગા ફેર તુ જાન!

ચતુરબુધ—યહી હય સચ કે ન હોગા વિસાલે યાર હમેં,
તો મર મિટેંગે, નહીં હોના ઇન્તેજાર હમેં.
લો ફિરભી કૂચયે કાતિલમેં હમતો જાતે હયૈં,
દુબારા ઔરભી કિસમતકો આજમાતે હયૈં.

[ચતુરબુધ જાતા હય, નિરમલા તાજુલમલૂકકો ગોશવારે દેતી હય.]

નિરમલા—યેહ દોનો હીરે હયૈં અય મ્હેરબાં તુમારે લો,
યેહ શાહજાદિને દી તુમકો ગોશવારે લો.
યેહ દિલલગીસે તુમ્હેં ઉસને કૈદ રખ્ખા હય,
તુમ્હીને કરકે ઉસે બલકે સયદ રખ્ખા હય.
વોહ મર રહી હય; ઉસે ચલકે અબ બચાવો તુમ,
ખુદાકે વાસ્તે અપને નિકાહમેં લાવો તુમ.

[તાજુલમલૂક મૌકુઆ પાનેસે નિરમલાકી બાતકો
મંજૂર રખકર જાને ચહાતા હય.]

તાજુલમલૂક—જો મરજી ઉનકી હય યહી તો હય કુબૂલ મુઝે,
કયૂં છોડૂં અયસા જો મઅશૂક હો હુસૂલ મુઝે?

[નિરમલાકે સાથ તાજુલમલૂક જાને ચહાતા હય,
સઈસ ઉસે રોકતા હય.]

સઈસ—મુઝકોભિ લે ચલો અરે યેહે માજરા હય કયા?

નિરમલા—તુભી રિહાઇ પાયગા ચલ સાથ મેરે આ.

[સબ જાતે હયૈં, બઅદ કઈ બંદીવાન બાહિરસે
કામ કરકે મઅ સિપાહીકે અન્દર આતે હયૈં.]



બાબ દૂસરા દિખાવ—પાંચવાં.



સંગલદિપકા મન્દિર.

[તાજુલમલૂકકે ઇન્તેજારમેં બકાવલી આહો જારી કરતી હય.]

શેઅર.

બકાવલી—"કયા હાલ હો રહા હય દિલે બેકરારકા,
આઝાર હો ઇલાહિ કિસીકો ન પ્યારકા.
રાહ ઉસકી તકતે તકતે ય્હે મુદ્દત ગુઝર ગઈ,
આંખોંકો હોસિલા ન રહા ઇન્તેઝારકા."

પહાડી—ઠુમરી.

પ્યારા મેરા તાજ પ્યારા, પ્યારા મેરા,
પીત લગાકે કયા ફૂલ પાયા?—પ્યારા.
સરબસ ખોયા, તલપા રોયા,
ય્હે ઉલફ્તમેં હાથ આયા!—પ્યારા.
જો તન બીતે, સો તન જાને,
કયા જાને બેપીર માયા.—પ્યારા.

[તાજુલમલૂક આતા હય, બકાવલી ઉસે દેખકર મુંહ ફેર લેતી હય, તાજુલમલૂક ઉસે મનાતા હય.]

બરવા—ઠુમરી.

તાજુલમલૂક—
ન બદલો જરા નજર અય હૂર,
હુવા જો મયૈં નહીં યહાં પ હુઝૂર!
ગોકે નહીં હય ખતા પ બખ્શો, હુવા હય ખયર કુસૂર.—ન.
હર શબ, હર આન, તુમ્હેં મેરી જાન હોગા મેરા સચ ધ્યાન,
મુઝકોભિ દિલબર તેરા તસવ્વુર થા અય યાર જુરૂર.—ન.
તુમ બિન દમભર ચયન અય દિલબર હોવે મુઝે કયૂં કર!
ફંસાથા કમતર એક જગહપર, ઉસ્સે થા મજબૂર.—ન.

[તાજુલમલૂક, બકાવલીસે બગલગીર હોને ચહાતા હય; વ્હો ઇન્કાર કરતી હય, નિરમલાકે સાથ ચતરાવત આતી હય ઔર પોશીદા હોકર સબ હાલ દેખતી હય.]

તહતુલ-લફ્જ.

બકાવલી—મેરેસે પરે હો! પરે બેવફા!
તુ યૂં અયશો અશરત કરે બેવફા?
કિયા તુને મુઝસે દગા બેહયા?
રહી મયૈં તેરે આસરે બેવફા!

તહતુલ-લફ્જ.

તાજુલમલૂક—સનમ, મત કરો ઇસ કદર ઇજતિરાબ,
સુનો ગૌરસે હાલ મેરા ખરાબ!

બનાકે મુઝે ગોશવારેકા ચોર,
કિયા બ્યાહ રાનીને થા બે-હિજાબ.
રહા કયદ અબતક, હુવા જબ રિહા,
તો આયા ઉસે છોરકર વકતે ખ્વાબ.
નહીં કુછ ખતા, પર જો સમઝો કુસૂર,
તો લો, સર હય હાજિર, ઉરાદો શિતાબ.

મુખમ્મસ.

બકાવલી—દે ન દમ મુઝકો, બરાહી તૂ અરે ઐયાર હય,
મેરા આશિક થા કભી, પર ગયરકા અબ યાર હય.
કૌલે સૌદા વિર્દકો કાશી મેરે હરબાર હય,
"જો તબીબ અપના થા, દિલ ઉસકા કિસીપર જાર હય,
મુજ્દા બાદ અય મર્ગ ઇસા આપહી બીમાર હય."

તાજુલમલૂક—મર ચુકા તિસપભી ફરમાતે નહીં કુમ મુઝકો ?
ઇસીયે દમ નહીં યહ ભાતા તલજ્જુમ મુઝકો.
મિટના હય દાગકા યહે પડકે તકલ્લુમ મુઝકો,
"અર્સયે હશ્રમેં અલ્લાહ કરે ગુમ મુઝકો,
ઔર ફિરો ઢૂંઢતે ઘબરાયે હુવે તુમ મુઝકો."

[તાજુલમલૂક રોતા હય, બકાવલી ઉસે ગલે લગાતી હય.]

દેસ—ઠુમરી.

બકાવલી—
જાવું રે જાની તુઝ પ નિસાર, ન રોના તુ અય મેરે યાર.—જાવું રે.
જો કિયા તુને અચ્છા કિયા હય, નહીં મુઝે ઉસસે આર.—જાવું રે.
રોનેસે તેરે ફટતી હય છાતી, મત રો મત દિલદાર.—જાવું રે.
[બકાવલી, તાજુલમલૂકકો છાતીસે લગાતી હય, ઔર ચતરાવત; નિરમલાકો રશ્ક જિતાતી હય.]

અબયાત.

ચતરાવત—અપને સનમકો ગોદમેં મયૈં દેખું ગયરકી,
ઉમ્મેદ કયસી જાનકે ફિર હોવે ખયરકી !
અય નિરમલા, બુલાકે તુ લા કોતવાલકો,
કરવાવું કત્લ અબતો હરયેક બદ ખિસાલકો.

નિરમલા—હરગિજ કમર ન બાંધિયે શૌહરકી મૌતપર,
જો કુછ અજાબ કરના હો, વહ કીજે સૌતપર.

ચતરાવત—અયસાહિ મયઁ કરૂંગિ, તૂ ફરમાન લા બજા,
નિરમલા—લો યહ ચલી મયઁ, આપને બેશક કહા બજા.

[નિરમલા જાતી હય, તાજુલમલૂક બકાવલીકા હસરતો યાસસે દેખતા હય.]

પીલુ—ઠુમરી.

તાજુલમલૂક—
દિલબર જાની મેરી, દિલબર જાની,
અય મહે અનવર ! યૂસુફે સાની.—દિલબર.
દયરમેં આયા, તુઝકો પાયા,
નજર જિગરમેં તુહી સમાની.—દિલબર.

મજકૂર તર્જ.

બકાવલી—આશિક઼ પ્યારા, મેરા આશિક઼ પ્યારા,
કરકે કુરબાન તન મન સારા.—આશિક઼.
મયઁ મર જાવૂં, ફિર તન પાવૂં,
ફિરભી અલમ તેરા હો મહપારા.—આશિક઼.
ઓ મેરે જાની ! જાન ગુમાની,
સજન, ચમન મેરા, આંખકા તારા.—આશિક઼.
જા મેરે પ્યારે, રાજ દુલારે,
સુબ્હ હુઈ, ગયા ડૂબ સિતારા.—આશિક઼.

મુખમ્મસ.

તાજુલમલૂક-તેરી મરજી જો યહી પ્યારી હય,
જિદ ભલા ઇસમેં કયા હમારી હય !
રાત બે શુબ્હ ગુજરી સારી હય,
કૂચકી અપને અબ તૈયારી હય,
તેરા હાફિજ જનાબે બારી હય.

[તાજુલમલૂક બગલગીર હોકર બાહર આતા હય, દરવાજા બંદ હો જાતા હય, તાજુલમલૂક જાને ચહાતા હય, ચતરાવત ઉસે રોકતી હય.]

મુખમ્મસ.

ચતરાવત—તૂ ભટકતા કિધર હય હર જાઈ ?
મેરી સુહબત તુઝે નહીં ભાઈ?
દામમેં મૌત હય તુઝે લાઈ !
તૂ બના દિલસે જિસકા સૌદાઈ,
યહ સમઝ મૌત ઉસકી અબ આઈ !

મુસદ્દસ.

તાજુલમલૂક-ઉસકી કાકુલ પ મર્યેં ખુતન વારે,
લબે રંગીનપર યમન વારે,
ઉસકે નક્શે પ સબ ચમન વારે,
ઉસપે વારે જમીં, જમન વારે,
જો ન સદકેમેં હો તેરી જયસી,
દેતી હય ઉસકો ગાલિયાં અયસી?

[નિરમલા, કોતવાલકો લેકર મઅ સિપાહિયોંકે આતી હય, ઔર ચતરાવત, તાજુલમલૂકકે કતલકા હુકમ દેતી હય.]

બયત.

ચતરાવત—ઇનકો કર કત્લ જલ્દ અય કુતવાલ,
લા બજા હુકમ મેરા તૂ ફિલહાલ.

[કોતવાલ, સિપાહીકો ઇશારા કરતા હય, ઇતનેમેં ઇન્દર મઅ જિન્નો, પરિયોંકે, સઇસ ઔર ચતુરભુજકે નમૂદ હોકર સિપાહિયોંકો રોકતા હય.]

ભીમપલાસી—ગત.

ઇન્દર—રોકો તલવારકો, મારો બે કુસૂર મત ગમકે મારેકો,
આશિક સાદિક હય યેહે, બેગુનાહ હય.

[સઇસ ચતરાવતકો ચિડાતા હય.]

લૂ.—રોકો.

સઇસ—લૂ લૂ લૂ
ઇન્દર—આપસે મેરે આવારા, થા બેચારા, ખસ્તા પારા,
દુખસે હારા, ગમકા મારા, આશિક પ્યારા,
સબસે ન્યારા.—રોકો.

[ઇન્દર, બકાવલીકો હાલતે અસ્લીમેં લાનેકો મન્દિરપર અફસૂં ફૂંકતા હય, મન્દિર હટ જાતા હય, ઇન્દર તાજુલમલૂકકી તઅરીફ કરતા હય.]

બરવા—ગત.

ધીરજકા પત્તા કરવા હય, લેકિન ફૂલ ઇસકા મીઠા હય,
જર ઇસકા બેશક ખટ્ટા હય, ફૂલ ઇસકા લેકિન મીઠા હય.—ધીરજકા.
ઇસ દુનિયામેં જો આતા હય, રાહતભી ગમભી પાતા હય,
લેકિન જો ઘબરા જાતા હય, ગર્દિશમેં વ્હો આ જાતા હય,
સખ્તીસે, નરમીસે, સરદીસે, ગરમીસે,
સબ્ર જજા દે, અંત મજા દે, રંજ મિટાદે, ગંજ દિખાઈ દે.—લેકિન.

જો દુખ સુખ જગમેં સહતે હયેં, જયસે રબ રખ્ખે રહતે હયેં,
કરતે હયં જો કુછ કહતે હયેં, મૌજોંસે કબ વ્હો બહતે હયેં?
હયેં પૂરે ઇન્સાન, હયેં પૂરે ઇન્સાન,
સચ્ચે હયેં હરઆન, પક્કે હયેં હરઆન, હરઆન.—લેકિન.

[બકાવલી હાલતે અસ્લીમેં આનકર ઇન્દરકે કદમોંપર સર ઝુકાતી હય.]

ભયરવી—દાદરા.

બકાવલી—ખુલે બખ્ત હમારે, ખુલે ખુલે બખ્ત, ટલે સખ્ત સિતારે-ખુલે.
આયે યહાં, અર્શે મકાં લાયે કદમ, પાયે જો હમ,
માન તુમ્હારે હયસાન તુમારે—ખુલે.

[ઇન્દર, બકાવલીકા હાત પકરકર ઉઠાતા હય.]

અબયાત.

સઇસ—ઇન્સાફ આજ હોતા હય સબકા જો નામવર,
મેરાભિ એક કીજિયે ઇન્સાફ દાદગર.
(ચતરાવતકા બતાકર)મઅશૂક ઇન્હોંને મુઝકો બનાયા, ફિદા હુઈ,
ફિર પૂછિયેતો ઇનસે કે કયૂં વ્હે ખફા હુઈ?
મયેં કયા કહીં પરા હું કે સબકો મિલા કરું?
બેઇજ્જતી કિયા મેરી, અબ કહિયે કયા કરું?

ઇન્દર—હર બાતકી મુઝે હય બરાબર હુવી ખબર,
દરબારમેં હમારે કયૂં આયા થા તૂ મગર?

સઇસ—દરબારમેં તુમારે ગયા થા જુરૂર મયેં,
લેકિન કરો જો ગૌર તો હૂં બે કુસૂર મયેં.
અક્સર બકાવલી જો તુમારે યહાં ગઈ,
તાજુલમલૂકકો ન ખબર થી કહાં ગઈ.
જાસૂસ બનકે તખ્તસે લટકા પરીકે મયેં,
છિપછિપકે સાથ સાથ રહા થા પરીકે મયેં.
માલિકકા હુકમ જાન લરાકે બજા દિયા.
નૌકરકા હક અદા કિયા તો કયા બુરા કિયા?

ચતરાવત—ખાકે કસમ મયેં કહતિ હૂં, મુઝકો ખબર નહીં,
ઇસકો મયેં કરતી પ્યાર, કુછ અયસી થી ખર નહીં!

મુસલ્લસ.

સઇસ—વહ બાગમેં બતલાવ તો લેતીથિ બલા કૌન?
કુરબાન થી વહ કૌન? હુઇથી વહ ફિદા કૌન?
કયૂંજી, જો લગાતીથિ ગલે, થી વહ ભલા કૌન?

અબયાત.

ઇન્દર—(ચતરાવતકો) પાબંદ તૂ હવસકિ થી, ઉસકી સજા મિલી,
જો જો હુઈ હય બાત, વહો મુઝકો ખબર હુઈ.
[નિરમલાકે તરફ ઇશારા કરકે.]
વહો ફૂલ મયૈંને જોગીસે ઇસકો દિલાયા થા,
ચતરાવતી, યહે મયૈંને તુઝે આજમાયા થા.
લેકિન તૂ ફિરભી બાજ ન આઈ હવસસે જબ,
નાચાર ખુદ મયૈં આયા યહાં દાદ દેને તબ.
મનસબ હૈ અપને રાજમેં અબ ઇસ સઈસકો,
શાદીભિ યેક ખવાસસે અબ તેરી ઇસકિ હો.
(સઈસસે) અય શખ્સ ! કોઇ ઇનમેંસે અબ તૂ પસંદ કર,
સઈસ—જિસકો ગરજ હો આપ મરે મુઝ પ વહો બશર.
ચતરાવત—દારોગા અસ્તબલકા મેરે અબસે તૂ હુવા,
ચપલા મેરી ખવાસસે લે હાથ તૂ મિલા.
સઈસ—ચપલાકા મુંહ પસંદ નહીં હય મુઝે જનાબ !
દેના હય ગર તો નિરમલાકો દીજિયે શિતાબ.
ચતરાવત—અચ્છા, તુ નિરમલાકો હમારે કુબૂલ કર,
સઈસ—ઇસકો કરૂં કુબૂલ ખુશીસે મયૈં ફૂલકર.
[સબ ખુશ હોતે હયૈં, ઇન્દર; તાજુલમલકકા બકાવલીસે,
ઔર ચતુરભુઝકા ચતરાવતસે હાથ મિલા દેતા હય.]

ભયરવી—ગત.

સબ—અય રાજિન્દર, અય શાહે બરતર,
આદિલો અફસર, કામિલો સરવર.—અય.
ચંદ—મહા બલી યાવર, ગુની બખતાવર,
સબ—હો સાયા તા મહશર હમપર.—અય.
ઈન્દર—ચતરાવત ! કર તૂ ઇસે શોહર,
સબ—જોરા સુન્દર, રહે ખૂશ બેહતર !
ચતરાવત—સર આંખો પર, હૂં ફરમાંબર.

તાજુલમલુક }
ચતુરભુઝ } -આશિકે કમતર,
બકાવલી }
ચતરાવત } દિલબરે દિલબર,
સઈસ—ઘોરેવાલાભી, ઘોરેવાલાભી, સબસે ચાલાકી,
સબસે બાલા કી, સબસે બાલા કી.

સબ—સો શુકરાના સબકા સરવર.—અય.

ઇન્દર—તાજ અબ તુમી દિલબર અપની,

લે સબ કુલ્ફત ખોકર અપની,

તાજુલમલૂક-અજલી દિલબર, હય રાજિન્દર, ય્હે મહ પયકર,

સબ—હાહા, હોહો, હાહા, હોહો,

ખુશ ખુશ પીઓ ભરભર સાગર.—અય.

બયત.

ઇન્દર—ખુશીકા ગાત સબ અબ મિલકે ગાના,

કે ય્હે પૂરા હુવા રંગી ફિસાના.

"Ratai ma lame"—air.

સબ—હમ સબને આસ પાઈ, જો સાઅત નેક આઈ,

સબ હાથ ઉઠાકે ભાઈ, શુક્ર કરો હર આન.

સાબિત વફા પ રહના, ગો લાખોં રંજ સહના,

ય્હે પયરહન જો પહના, હક઼ ઉસ પ મ્હેરબાન.

તાજુલમલૂક હય શાદ! બકાવલી આબાદ!

નિત વફાહી કરતે થે, મરનેસે નહિં ડરતે થે,

તાજુલમલૂક હય શાદ! બકાવલી આબાદ!

એકએકપર જો મરતે થે, હયઁ રૈનક઼દાર ઇસ આન.

તમામ શુદ.

વિક્ટોરિઆ નાટક મંડળીના ખેલો તથા ફાં
ગુજરાતી તથા ઉર્દુ ચોપડીની કીમતની ટ

ઉર્દુ.

	રૂ.	આ	
લયલો નહાર	૦		
હરિશ્ચંદ્ર	૦		
ગોપીચંદ	૦		
રામ-લીલા	૦		
નાંજાં	૦		
અલીબાબા	૦	૬	૦
દિલેર દિલશેર	૦	૬	૦
આશિકકા ખૂન	૦	૬	૦
નિગાહે ગફલત	૦	૬	૦
નિઅરમાતે ગુલ	૦	૬	૦
સંગીન બકાવલી	૦	૪	૦
હવાઇ મજલિસ	૦	૪	૦
ઇન્દર સભા	૦	૪	૦
અલાદીન	૦	૬	૦

ગુજરાતી.

ભોલી ગુલ	૦	૮	૦
ગામરેની ગોરી	૦	૮	૦
અસલાજી	૦	૮	૦
નિંદાખાનું	૦	૮	૦
તકદીરની તાસીર	૦	૮	૦
હક ઇનસાફ	૦	૮	૦
નેકબખત તેહમીના	૦	૮	૦
કળાવતી	૦	૬	૦
મદન વસંત	૦	૬	૦
ગુણસુંદરી	૦	૬	૦
જુદ્દીન ઝગડો	૦	૬	[illegible]

ફાર્સ ગુજરાતી.

નાજાં શીરીન	૦	૪
વેહેમાયલી જર	૦	૪
ગુરતાદ બામટ	૦	૨
મતલબ બેહેરો	૦	૨
આંસ મારા બાપ	૦	૨
કાવલાની કચુમ્બર	૦	૨
ખુદાબખ્શ	૦	૨
ટીટપર ઘાટ	૦	૪